

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Veiligheidsberaad

Eenheid in verscheidenheid

Uitwerking Advies Bestuurlijke Werkgroep Bovenregionale Samenwerking

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Veiligheidsberaad

EENHEID IN VERSCHIEDENHEID

**Uitwerking Advies Bestuurlijke Werkgroep
Bovenregionale Samenwerking**

maart 2013

Inhoud

Inleiding	4
1 Unité de doctrine.....	6
2 GRIP Rijk.....	10
3 Het koppelvlak tussen Rijk en regio's.....	14
A Het NCC als rijksloket voor crisisbeheersing.....	14
B Harmonisering kennis-adviesstructuur	17
4 Eenduidige crisiscommunicatie	23
5 Uitvoeringsagenda.....	28
Bijlage 1 GRIP schema	33
Bijlage 1a Toelichting bij GRIP schema	35
Bijlage 1b Schema grootschalige alarmering.....	38
Bijlage 2 Tabel Sturende rol rijksoverheid bij bovenregionale en nationale rampen en crises.....	39
Bijlage 3 Factsheet NCC	50
Bijlage 4a Afstemming ketenpartners en waarborgen integrale benadering crisiscommunicatie	53
Bijlage 4b Factsheet crisiscommunicatie: rolverdeling Rijk, Veiligheidsregio en gemeenten	55
Bijlage 4c Bovenregionale crisiscommunicatiepool.....	58
Bijlage 4d Harmonisering organisatie crisiscommunicatie	61
Bijlage 4e Inschatting kosten crisiscommunicatie	64
Bijlage 5 Samenstelling projectgroep en deelprojectgroepen	65

Inleiding

Bij (bovenregionale) rampen en crises mag geen discussie ontstaan over wie de leiding heeft, wie wie informeert en hoe, wie met de bevolking communiceert en met welke boodschap. Het gaat om het gezamenlijk optreden van alle betrokken overheden dat leidt tot samenhangende crisisbeheersing. Ten allen tijde moet worden voorkomen dat verschillende overheden langs elkaar heen werken of praten, tegenstrijdige of verwarrende berichten naar buiten brengen of, in het minst gunstige geval, al dan niet openlijk elkaars competentie betwisten. Eenheid van optreden is het devies.

Intensieve en gecoördineerde samenwerking stelt de veiligheid van en voor de burger centraal. Het is belangrijk te beseffen dat er voor burgers maar één overheid is. Burgers moeten er van op aan kunnen dat dé overheid rampen en crises op een efficiënte en effectieve manier aanpakt en bestrijdt. Samenwerking tussen veiligheidsregio's onderling, tussen rijksoverheid en veiligheidsregio's en tussen departementen is van eminent belang om daadwerkelijk als één overheid op te treden. Cases als Moerdijk en de andere voorbeelden tonen aan dat de huidige situatie nog niet optimaal is.

Om verbetering in deze situatie aan te brengen hebben het Veiligheidsberaad en de minister van Veiligheid en Justitie een bestuurlijke werkgroep ingesteld die als opdracht kreeg advies uit te brengen over verbetering van de samenwerking tussen overheden bij bovenregionale rampen en crises. Aanleiding was de zeer grote brand op 5 januari 2011 in Moerdijk. Niet alleen dit incident, ook onder meer de zogenoemde poldercrash, Koninginnedag Apeldoorn, de schietpartij in Alphen aan de Rijn, de Q-koorts en recente heidebranden gaven aanleiding om de bovenregionale samenwerking nader te verkennen en voorstellen te ontwikkelen voor een adequate benadering en aanpak daarvan.

In mei 2012 heeft het Veiligheidsberaad en in juni 2012 de Ministerraad ingestemd met het advies van de bestuurlijke werkgroep Bovenregionale Samenwerking, inclusief een uitwerkingsagenda. Het verbeteren van de samenwerking tussen overheden richt zich in dit advies op vier aspecten, te weten:

- 1) eenheid van doctrine met betrekking tot opschaling en bovenregionale samenwerking;
- 2) één aanspreekpunt op rijksniveau voor facilitering aan de regio door landelijke diensten;
- 3) helderheid over situaties die centrale aansturing behoeven;
- 4) eenduidigheid in (bovenregionale) crisiscommunicatie.

In het adviesrapport van april 2012 zijn deze vier bovengenoemde punten op hoofdlijnen uitgewerkt. Deze punten staan niet op zich, maar hangen met elkaar samen. Uiteindelijk gaat het om de eenheid van optreden van alle betrokken partijen - veiligheidsregio's, gemeenten, departementen, kennisdiensten – ten behoeve van de veiligheid van de burger.

De Minister en het Veiligheidsberaad hebben opdracht gegeven bovenstaande vier uitgangspunten voor het verbeteren van de samenwerking nader uit te werken in concrete voorstellen die veiligheidsregio's, ministeries en landelijke kennis- en adviesdiensten op korte termijn kunnen realiseren. In opdracht van de portefeuillehouder Multidisciplinaire crisisbeheersing van het DB Veiligheidsberaad en de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid is hiertoe een projectgroep, onder leiding van de directeur Weerbaarheidsverhoging van het ministerie van Veiligheid en Justitie en de directeur van de veiligheidsregio Midden- en West-Brabant, met daaronder verschillende deelprojecten ingesteld. De projectgroep bestond uit de projectleiders, de deelprojectleiders en een vertegenwoordiger van het Portefeuillehoudersoverleg Crisisbeheersing (POC) namens de managementraden. Aan de deelprojecten werkten verschillende vertegenwoordigers van veiligheidsregio's, Veiligheid en Justitie en andere ministeries, de kolommen, landelijke kennisdiensten en het bureau Veiligheidsberaad mee. In deze rapportage zijn die adviezen van april 2012 in concrete acties en activiteiten uitgewerkt voorzien van een handelingsperspectief voor zowel bestuurders als professionals.

De kracht van dit implementatierapport is dat de adviezen c.q. uitgewerkte voorstellen zonder lange besluitvormingsprocedures op zeer korte termijn gerealiseerd kunnen worden. De implementatievoorstellen dragen positief bij aan:

1 Leiding en coördinatie in de aansturing en bevelvoering bij rampen en crises, ten aanzien van zowel de samenwerking tussen regio's als tussen regio's en de rijksoverheid. De bronregio waar de ramp of crisis zich voordoet vervult een coördinerende rol

2 Helderheid over de rol van de rijksoverheid: wanneer de rijksoverheid faciliteert, wanneer de rijksoverheid richting geeft en onder welke omstandigheden het Rijk zelf stuurt. In de laatstgenoemde situatie is er sprake van een GRIP Rijk.

3 Het concreet vormgeven van het NCC als rijksloket op het gebied van crisisbeheersing en crisiscommunicatie voor de veiligheidsregio's.

4 Het vereenvoudigen van de landelijke kennisinfrastructuur voor veiligheidsregio's, onder andere door het instellen van een vraagregisseur. Hierdoor is het mogelijk de in ons land beschikbare kennis op effectieve wijze te ontsluiten voor veiligheidsregio's.

5 Eenduidigheid in de crisiscommunicatie, op zowel rijks- als regionaal niveau, door onder andere de implementatie van een bovenregionale crisiscommunicatiepool.

De bestuurlijke werkgroep is gevraagd om bij de totstandkoming van haar advies de huidige wettelijke kaders als uitgangspunt te hanteren. De uitgewerkte adviezen bouwen hier op voort. In sommige gevallen heeft de uitwerking echter tot nieuwe of aanvullende inzichten geleid. Om te voorkomen dat deze inzichten verloren gaan zijn ze hier opgenomen als aanvullende adviezen.

De implementatievoorstellen zijn hierna uitgewerkt, voorzien van wie wat moet doen, wanneer en hoe. Per slot van rekening moet het bestuurlijke commitment dat er is¹ verder worden uitgebouwd door explicatie van en bestuurlijke instemming met de bestuurlijke, juridische, organisatorische en financiële consequenties van implementatie. Bij voldoende bestuurlijk draagvlak voor deze uitwerking van het advies van de bestuurlijke werkgroep, worden de adviezen overgenomen en kan direct van start worden gegaan met de implementatie. Eventuele wettelijke vastlegging in Wet en Besluit veiligheidsregio's wordt meegenomen in de wetswijziging na de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's (na medio 2013).

¹ zoals blijkt uit de instemming van Veiligheidsberaad en Ministerraad met het advies van de bestuurlijke werkgroep

1 Unité de doctrine

Inleiding

De bestuurlijke werkgroep Bovenregionale samenwerking is van mening dat een unité de doctrine noodzakelijk is als het gaat om de beheersing van regionale en bovenregionale rampen en crises, en wel op basis van de volgende probleemanalyse:

- er zijn verschillen in GRIP uitwerking per regio;
- binnen GRIP zijn de operationele en bestuurlijke opschaling verschillend;
- de organisatie van informatieverstrekking naar effectgebieden is binnen de GRIP niet eenduidig;
- er zijn geen voorschriften voor leiding en coördinatie bij bovenregionale rampen en crises;
- er zijn goede initiatieven voor bovenregionale afspraken die de basis kunnen vormen voor landelijke afspraken over leiding en coördinatie bij bovenregionale rampen en crises, maar deze initiatieven vertonen onderlinge verschillen en doorkruisen daardoor het gezamenlijk, uniform optreden. De situatie wordt daardoor voor de rijksoverheid onoverzichtelijk; het is in het belang van een goede informatievoorziening en afstemming om in geval van een bovenregionale ramp of crisis één aanspreekpunt namens de veiligheidsregio's te hebben.

Uitgewerkt advies

Het is belangrijk om te komen tot eenduidige interpretatie van operationele en bestuurlijke opschaling. Bovenregionaal is per definitie bovenlokaal. Daarom is het advies om bij bovenregionale incidenten in alle betrokken veiligheidsregio's GRIP 4 toe te passen, aangevuld met een aantal specifieke afspraken met betrekking tot de interregionale coördinatie. Bij een interregionale ramp of crisis waar sprake is van een duidelijke bronregio en effectregio('s) dient de coördinatie belegd te worden bij de bronregio. Deze situatie wordt voortaan GRIP 5 genoemd.

De regio's moeten enige vrijheid hebben om binnen de unité de doctrine en binnen de kaders van de Wet veiligheidsregio's tot eigen invulling en samenstelling van de teams te komen (zie ook aanvullend advies nr. 1.)

Dit leidt tot de volgende deelproducten:

1. Een integraal en eenduidig overzicht van de herijkte en uitgebreide GRIP-regeling met toelichting (het gehele GRIP schema inclusief toelichting is te vinden in bijlagen 1 en 1a);
2. Een aanvulling van de bestaande GRIP-regeling met een voorziening voor de situatie "waarbij behoefte is aan multidisciplinaire en bestuurlijke coördinatie bij een ramp of crisis van meer dan plaatselijke betekenis in meerdere regio's of ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, waartoe de betrokken voorzitters Veiligheidsregio in gezamenlijkheid besluiten omdat het bestuurlijk noodzakelijk wordt gevonden" (GRIP5).
3. Het GRIP schema voorziet eveneens in een situatie, waarbij het Rijk een sturende rol vervult (GRIP Rijk), dat in hoofdstuk 2 aan de orde komt.

Voor de duidelijkheid kent de uitwerking van de unité de doctrine ook een overzicht van de regeling voor grootschalige alarmering (bijlage 1b), daar deze situatie nu nog erg verscholen zit in het Besluit veiligheidsregio's (art. 2.2.1).

De basis voor het bestuurlijk en operationeel optreden ligt in de Wet veiligheidsregio's en de onderliggende besluiten en regelingen.

Het advies is om:

1. het GRIP-schema en de toelichting daarop, eventueel aangevuld met bevindingen uit andere deelprojecten, aan te merken als landelijk afsprakenkader.
2. het volgende te zien als uitwerking van wat onder GRIP5 moet worden verstaan:

Bij een ramp of crisis van meer dan regionale betekenis – in situaties die niet al door specifieke regelgeving of afspraken worden afgedekt – nemen de betrokken veiligheidsregio's in samenwerking de interregionale rampenbestrijding en/of crisisbeheersing ter hand, waarbij:

- a) in geval er een duidelijk aanwijsbaar brongebied is, de veiligheidsregio waarin de bron van de ramp of crisis zich bevindt de coördinatie voert aangaande de bestuurlijke en operationele afhandeling van het incident in de acute fase en nafase;
 - b) in geval er geen duidelijk aanwijsbaar brongebied is, de veiligheidsregio die daartoe gezien de aard van het incident en afhankelijk van de situatie het best geëquipeerd is, de coördinatie aangaande de bestuurlijke en operationele afhandeling van het incident voert;
 - c) de operationele coördinatie zich primair richt op het verkrijgen, veredelen en delen van operationeel relevante informatie ("what is"), het duiden van en besluiten omtrent gezamenlijke acties ("what to do") en het analyseren van de mogelijke ontwikkeling van de ramp of crisis ("what's next");
 - d) de operationele coördinatie zich tevens richt op het zo snel mogelijk met alle betrokken regio's maken van afspraken omtrent:
 - voorlichting en crisiscommunicatie
 - coördinatie en aanvragen van personele en materiële bijstand
 - de communicatie met andere, niet direct in RBT's of ROT's vertegenwoordigde, belanghebbende publieke en private partijen en gezagsdragers
 - de inzet van liaisons
 - onderlinge overleg- en afstemmingsmomenten
 - aspecten van op- en afschaling
 - organisatie van de nafase
 - e) de veiligheidsregio's gegeven de hiervoor vastgestelde regierol, een coördinerend operationeel leider (COL) aanwijzen op wiens initiatief de operationeel leiders van de veiligheidsregio's onderling contact houden en zo nodig bestuurlijke besluitvorming voorbereiden, als ware er een interregionaal operationeel team (IROT);
 - f) het bij expliciete behoefte tevens mogelijk is één van de actieve ROT's aan te wijzen als dienstdoend IROT, waarbij als dan de regionaal operationeel leider (ROL) van dat ROT fungeert als COL, en waarbij andere ROT's liaisons naar het IROT kunnen afvaardigen;
 - g) onverlet latend de keuze van de voorzitter van de veiligheidsregio om al dan niet artikel 39 Wvr toe te passen, de voorzitters van de veiligheidsregio's op aangeven van de COL tezamen een interregionaal beleidsteam (IRBT) bijeen kunnen roepen, waarin gezamenlijk wordt afgestemd over de te volgen strategie betreffende de rampenbestrijding en crisisbeheersing.
3. Geadviseerd wordt voorgaande op te nemen in een besluit van het Veiligheidsberaad, waaraan alle voorzitters veiligheidsregio's zich committeren, en een besluit van de Ministerraad, waaraan alle betrokken ministers zich committeren (dit laatste ook vanwege het opnemen van GRIP Rijk in het GRIP schema). In aanvulling hierop wordt geadviseerd formalisering in de Wet en het Besluit veiligheidsregio's mee te nemen in de mogelijke wetswijziging na de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's (na medio 2013).

Opschaling naar GRIP 4 of 5 dient uitsluitend te geschieden als hiertoe bestuurlijke noodzaak aanwezig is. De toepassing van GRIP 4 en GRIP 5 en met name het van toepassing verklaren van artikel 39 Wvr moet een bewuste keuze zijn - gelet op de bestuurlijke consequenties die dit heeft - die een expliciet besluit van de betrokken voorzitter(s) vereist.

Bij een interregionale ramp of crisis waar sprake is van een duidelijke bronregio en effectregio('s) moet de coördinatie primair, tenzij eventueel anders wordt afgesproken, worden belegd bij de bronregio, maar dit moeten alle betrokken voorzitters bij een feitelijk incident zodra dit mogelijk is door middel van een expliciet te nemen besluit bekrachtigen. Deze expliciete besluitvorming is des te noodzakelijker in een incident waar geen duidelijke bronregio is. Het nemen van een besluit is ook belang in het kader van de verantwoording achteraf.

Aanvullende adviezen

De deelprojectgroep heeft tevens een aantal aanvullende adviezen geformuleerd die buiten de directe scope van de bestuurlijke opdracht vallen. De projectgroep hecht er echter aan deze adviezen kenbaar te maken, met het voorstel ook deze adviezen zo spoedig mogelijk te realiseren. De onderstaande adviezen dragen namelijk bij aan duidelijkheid in met name leiding en coördinatie.

1. *Kernbezetting hoofdstructuur.* Het huidige Besluit veiligheidsregio's voorziet in een gedetailleerde uitwerking van de samenstelling van de verschillende teams. Operationeel gezien is er niet altijd noodzaak om deze samenstelling volledig bij elkaar te roepen. In de praktijk leidt de voorgeschreven samenstelling van het ROT er soms toe dat minder snel wordt opgeschaald, omdat een aantal functionarissen dan "niks te doen heeft". Een alternatief is om het Besluit veiligheidsregio's zodanig aan te passen dat aangaande het ROT alleen een opkomstverplichting geldt voor de ROL, de informatiemanager, de voorlichter en de hoofden van de secties die nodig zijn voor de bestrijding van het incident en dus niet voor de voltallige secties. Dit voorziet tegelijkertijd in zowel unité de doctrine als in een veel flexibelere inzet, die ruimte laat om afhankelijk van het type incident gerichte keuzes te maken. Hierbij wordt ook nog opgemerkt dat in de praktijk de samenstelling vaak nog veel breder is (bijvoorbeeld Defensie, waterschap, Rijkswaterstaat etc.) zonder dat dit wettelijk wordt verplicht.
2. *Toepassing aanwijzingsbevoegdheid.* De huidige Wet veiligheidsregio's voorziet bij bovenregionale incidenten in een aanwijzingsbevoegdheid van de commissaris van de Koningin, als Rijksorgaan namens de Minister.² Indien de interregionale samenwerking niet goed functioneert, kan van deze aanwijzingsbevoegdheid gebruik worden gemaakt, of kan de Minister besluiten om naar nationaal niveau op te (laten) schalen. In de praktijk is het uitoefenen van de aanwijzingsbevoegdheid ex. artikel 42 niet vanzelfsprekend. Eén van de redenen hiervoor kan zijn dat deze bevoegdheid nog teveel wordt geassocieerd met de voormalige aanwijzingsbevoegdheid van de cdK als provinciaal orgaan onder het stelsel van de niet meer geldende Wet rampen en zware ongevallen (Wrzo). Het is aan te bevelen om in de praktijk bij alle betrokkenen veel meer de positieve invulling te benadrukken die men aan de betrokkenheid van de nationale overheid en commissaris van de Koningin kan geven: de regio's wordt juist een helpende hand geboden vanaf een ander niveau, waar zicht is op andere aspecten van het incident.
3. *Coördinerend leider CoPI bij meerdere CoPI's* Het aanwijzen van een leidend CoPI in een situatie waarbij meerdere CoPI's actief zijn, zoals opgenomen in het huidige Bvr, is onwenselijk. De voorkeur gaat er naar uit om in een dergelijk geval de coördinatie bij de Operationeel Leider / het ROT neer te leggen. Het Besluit veiligheidsregio's behoeft op dat punt aanpassing (art. 2.1.1. lid c).
4. *Rol Regionaal Operationeel Leider.* Het is wenselijk om de taak en rol van de Regionaal Operationeel Leider in de regelgeving duidelijker te expliciteren en de bepaling daaromtrent aan te scherpen. De rol van de Operationeel Leider is nu verstopt in een ministeriële regeling waarmee niet alle regio's kennelijk bekend zijn. Bovendien wordt de rol daar twee keer omschreven: één keer als Operationeel Leider bij de multidisciplinaire functies (bijlage C bij de ministeriële regeling); en één keer als één van de mogelijke rollen van de Commandant van Dienst Brandweer (bijlage A bij de ministeriële regeling). De rol van Operationeel Leider moet in de Wvr worden vastgelegd en uit de ministeriële regeling gehaald worden. In de ministeriële regeling volstaat bij de beschrijving van de CvD Brandweer een verwijzing naar de rol van Operationeel Leider en past geen afzonderlijke omschrijving van de kwalificaties waaraan de CvD voor die rol moet voldoen; dat staat immers al elders.
5. *Rol adviseurs in GBT en RBT.* De kolomvertegenwoordigers in het GBT en RBT hebben een adviesrol aan het bevoegd gezag. In het Besluit veiligheidsregio's heten ze evenwel 'leidinggevend'. Het klopt dat in de praktijk meestal de diensthouders van de kolommen zitting nemen in het beleidsteam en dat zij altijd eindverantwoordelijk blijven voor hun organisatie (ook

² Doordat de commissarissen van de Koningin optreden als Rijksorgaan namens de Minister, hebben zij te allen tijde dezelfde ambt-instructies en opdrachten van de Minister. Bij een provinciegrensoverschrijdend incident kan er dus geen verschil zijn tussen eventuele aanwijzingen van de betrokken commissarissen van de Koningin. Het is dan ook niet noodzakelijk om nadere afspraken te maken over welke commissaris het primaat heeft.

indien van toepassing als werkgever). Zij hebben evenwel in het beleidsteam nadrukkelijk niet de rol van leidinggevende, maar van adviseur. Het Besluit veiligheidsregio's zou aangepast kunnen worden om dit beter tot uitdrukking te laten komen.

6. *Rol Calamiteitencoördinator meldkamer.* De CaCo als onderdeel van de hoofdstructuur van de rampenbestrijding verdient meer aandacht. De CaCo is een centrale spil, die vanwege 24/7 bereikbaarheid en het kunnen overzien van het incident en de regionale piketten het beste in staat is om op eenduidige wijze voor andere regio's en het nationale niveau (NCC, NCTV) als ingang te functioneren naar COPI, ROT en BT. Hieraan moeten de regio's eenduidiger invulling geven.
7. *Unité de doctrine bevolkingszorg.* Unité de doctrine bij de opschaling van de bevolkingszorg is een noodzakelijke voorwaarde om tot een eenduidige interpretatie van de GRIP te komen. Het is te overwegen in een vervolgproject het rapport van de commissie Bruinooge als input te gebruiken.
8. *Culturaspecten benadrukken.* Bij de implementatie van het bestuurlijk afsprakenkader rond GRIP dient niet alleen aandacht te zijn voor de formele instrumentering maar vooral ook voor de culturaspecten, bijvoorbeeld door middel van training en opleiding.
9. *Relatie met andere crisisstructuren.* Afstemming met andere crisisstructuren zoals deze bij de (rijks)overheid bestaan vergt nadere regeling om een naadloze aansluiting te verzekeren.

Consequenties en implementatie

De projectgroep is van mening dat een werkelijk "inslijpen" van de unité de doctrine slechts mogelijk is als op landelijk niveau regie gevoerd wordt op het opleiden, trainen en oefenen van alle betrokkenen. Zij stelt voor het IFV te belasten met zowel de initiële als de permanente educatie op dit gebied en het IFV hiertoe van de noodzakelijke middelen te voorzien. De concrete uitwerking van de implementatie, inclusief planning en begroting, van dit deeladvies, krijgt haar bestek in het implementatieplan.

2 GRIP Rijk

Inleiding

Soms doen zich crises voor waarbij het belang van nationale sturing evident is. Moderne crises kenmerken zich door een sectoroverschrijdend karakter. Een natuurramp kan onmiddellijk ook grote impact hebben op energievoorziening, drinkwatervoorziening, transportnetwerken, en communicatienetwerken. Hoewel andere crises (moord op Fortuyn, Amsterdamse zedenzaak) lokaal of regionaal zijn qua directe effecten en bestrijding, veroorzaken zij wel een maatschappelijke schokgolf met landelijke uitstraling. Dan is het van groot belang dat Rijk, regio's en gemeenten zo uniform mogelijk reageren op eventuele onrust en openbare orde verstoringen.

Nationale sturing is volgens de bestuurlijke werkgroep Bovenregionale samenwerking noodzakelijk in situaties waarin de functionele wetgeving de sturing bij het Rijk belegt ofwel om andere redenen de noodzaak bestaat dat één autoriteit knopen doorhakt zodat de verschillende regio's niet inhoudelijk strijdige maatregelen nemen die gevaar opleveren voor of tot verwarring leiden bij burgers, of concurreren om schaarse middelen.

Dit hoofdstuk is een nadere uitwerking van de vraag welke rol het Rijk wanneer vervult, wanneer er sprake is van sturing door het Rijk en wat dat dan inhoudt. De bestuurlijke werkgroep is uitsluitend ingegaan op de sturende rol van de rijksoverheid en heeft daarbij twee vormen onderscheiden; richtinggeven en sturen op basis van wettelijke bevoegdheden. De projectgroep acht het van belang om inzicht te verschaffen in alle rollen die het Rijk bij een ramp of crisis kan vervullen. Zij onderkent hierbij een faciliterende, een richtinggevende en een sturende rol. Voortschrijdend inzicht leidt ertoe dat richtinggeven niet langer als vorm van sturen wordt aangeduid. Het opvolgen van richtinggevende adviezen door de veiligheidsregio's gebeurt immers op basis van vrijwilligheid. De rollen worden hieronder nader toegelicht.

Uitgewerkt advies

1. Het Rijk *faciliteert*

Ongeacht het GRIP-niveau kan het Rijk de verantwoordelijke autoriteiten in de algemene of functionele keten ondersteunen. De ondersteuning kan geschieden op verzoek van de verantwoordelijke autoriteiten in de algemene of functionele keten, dan wel op eigen initiatief van het Rijk.

Het Rijk verschaft:

- bestuurlijke of operationele expertise, advies of informatiekennis (bijvoorbeeld advies ten aanzien van crisiscommunicatie of lessen uit eerdere, soortgelijke rampen en crises)
- mogelijkheden tot afstemming en coördinatie tussen partijen (bijvoorbeeld interdepartementale of internationale afstemming)
- facilitering voor operationele processen, informatievoorziening, informatieverstrekking en crisiscommunicatie
- middelen (bijvoorbeeld communicatiemiddelen, zoals www.crisis.nl of het publieksinformatienummer 0800-1351).

Het ligt voor de hand dat de regio of de functionele keten de gevraagde faciliteiten van het Rijk accepteert of toepast. De gevraagde adviezen van het Rijk zijn formeel vrijblijvend en kunnen geheel of gedeeltelijk worden afgewezen. De verantwoordelijkheid voor de crisisaanpak ligt volledig bij de autoriteiten die worden gefaciliteerd.

2. Het Rijk geeft richting

Het Rijk geeft richting in een situatie dat enige vorm van coördinatie en/of het stimuleren van eenduidigheid in leiding en coördinatie gewenst of noodzakelijk is; dat geschiedt door middel van een dringend advies van het Rijk aan veiligheidsregio('s) en/of gemeente(n).

Ongeacht het GRIP-niveau kan het Rijk een dringend advies geven.³ Dit dringend advies is met name bedoeld om een gezamenlijke crisisaanpak te bewerkstelligen en/of uiteenlopende belangen tussen de betrokken partijen in de regio's en/of gemeenten te verenigen. Het advies kan geschieden op verzoek van de verantwoordelijke autoriteiten in de algemene of functionele keten, dan wel op eigen initiatief van het Rijk. Het dringend advies heeft betrekking op één of meer deelaspecten van de crisisaanpak. De verantwoordelijke autoriteiten zijn verplicht een terugkoppeling te geven van wat zij met het dringend advies van het Rijk hebben gedaan. Zij kunnen alleen beargumenteerd van het dringend advies van het Rijk afwijken.

Voorbeelden van richting geven zijn:

- het opstellen van tolerantiegrenzen
- uitgangspunten ten behoeve van landelijk uniforme maatregelen ter handhaving van de openbare orde.

3. Het Rijk stuurt:

Het Rijk kan één of meer deelaspecten van de crisisaanpak sturen, door het geven van een aanwijzing en/of door het van kracht verklaren van GRIP Rijk.

3A. *Aanwijzing* Het Rijk (de betreffende vakminister) kan een aanwijzing aan betrokken partijen geven bijvoorbeeld indien van het dringend advies met betrekking tot de crisisaanpak wordt afgeweken. Het Rijk neemt in het geval van een aanwijzing de uitvoering daarvan niet over, maar stelt betrokken partijen in staat uitvoering te geven aan de bindende aanwijzing.

3B. *GRIP Rijk* In situaties waarbij de nationale veiligheid in het geding is of kan zijn⁴ en die vragen om sturing door het Rijk kan de ministeriële commissie Crisisbeheersing (MCCb) besluiten tot het van kracht verklaren van GRIP Rijk. Dit kan in alle GRIP-situaties (0 t/m 5). Aan de GRIP regeling wordt een niveau GRIP Rijk toegevoegd en ingevuld (zie uitwerking in bijlage GRIP schema). De voorzitter van de MCCb zal via het Nationaal CrisisCentrum het bevoegd gezag in de algemene of functionele kolom informeren over het van kracht verklaren van GRIP Rijk door de MCCb en de daaraan verbonden consequenties.

Enkele voorbeelden van GRIP Rijk-situaties zijn:

- kernongeval categorie A
- terroristische dreiging of aanslag
- grootschalige overstroming (afhankelijk van mate van ontwrichting)
- infectieziekten (A-ziekten)
- grootscheepse cyberaanval (goed functioneren openbaar bestuur)
- langdurige schaarste

Voor een niet-limitatieve lijst van meest gereede voorbeelden zie bijlage 2.

3A en 3B Aanwijzing en GRIP RIJK

In beide gevallen (aanwijzing én GRIP RIJK) geldt het navolgende, tenzij anders vermeld.

Voor het toepassen van rijkssturing dient een wettelijke basis te zijn:

- aanwijzingsbevoegdheid of specifieke bevoegdheden

³ De mogelijkheid blijft dat de commissaris van de Koningin op basis van de Wet veiligheidsregio's en de ambtsinstructie cdK (beleids)aanwijzingen kan geven.

⁴ Daarvan is sprake als de vitale belangen van de Nederlandse Staat en/of samenleving zodanig bedreigd worden dat er sprake is van (potentiële) maatschappelijke ontwrichting (Instellingsbesluit ministeriële commissie Crisisbeheersing 2012).

- noodwetgeving/staatsnoodrecht in buitengewone omstandigheden⁵ (met als uiterste middel: ongeschreven noodrecht)

Met inachtneming van het ter zake wettelijk bepaalde, zal sturing door het Rijk plaatsvinden ter waarborging van het (inter)nationaal belang, waaronder wordt begrepen:

- de belangen van de veiligheid van de staat;
- het algemeen belang;
- de vijf vitale belangen in het kader van de nationale veiligheid.⁶

Sturing door het Rijk kan worden geëffectueerd met dien verstande dat:

- a) voldaan is aan de wettelijke vereisten (zoals afkondiging Kb), en/of
- b) de verantwoordelijke rijksautoriteit het medebestuur tevoren heeft geïnformeerd over de inhoud van de aanwijzingsbevoegdheid en het terrein waarop deze betrekking heeft
- c) ad a. en b. geldt tenzij de vereiste spoed dit niet toelaat, of tenzij toepassing van ongeschreven noodrecht noodzakelijk is.

Sturing door het Rijk heeft betrekking op één of meer deelaspecten van de crisisaanpak. Sturing vindt dan alleen plaats op de deelaspecten waarop de interventie is gebaseerd.

Bij toepassing van de specifieke- of aanwijzingsbevoegdheid bepaalt het Rijk de inzet van de decentrale bevoegdheden, wat iets anders is dan het overnemen van die bevoegdheden⁷; uitzonderingen hierop kunnen zijn buitengewone omstandigheden en taakverwaarlozing.

De bestuurlijke verantwoordelijkheid over de deelaspecten ingeval van het geven van een aanwijzing (ad 3A), ligt bij de vakminister die de aanwijzingsbevoegdheid hanteert. In een GRIP Rijk situatie (ad 3 B) berust het bevoegd gezag op nationaal niveau bij de betrokken wettelijk bevoegde ministers. Deze stemmen de uitoefening van hun bevoegdheden af in eerder genoemde ministeriële commissie Crisisbeheersing (MCCb). Voor zover de bevoegdheden van de voorzitters VR in een GRIP Rijk situatie niet worden geraakt door de ministeriële bevoegdheden blijven zij zelfstandig bevoegd.

De uitvoeringsverantwoordelijkheid voor de crisisaanpak blijft - ook indien een vakminister een aanwijzing geeft dan wel de MCCb GRIP Rijk van kracht verklaart – liggen bij de autoriteiten in de algemene of functionele keten; bij rampen en crises in de algemene keten – de zogeheten openbare orde en generieke openbare veiligheid - is dit de burgemeester of de voorzitter van de veiligheidsregio.

Sturing door het Rijk op deelaspecten laat onverlet de noodzakelijke afstemming in het Regionaal Beleidsteam van de (coördinerende) regio.

Er kunnen zich situaties voordoen waarin het Rijk ook de uitvoeringsverantwoordelijkheid van een of meer deelaspecten van de crisisaanpak op zich neemt. Een voorbeeld is grootschalige evacuatie.

⁵ Buitengewone omstandigheden zijn omstandigheden waarin een vitaal belang van de samenleving wordt bedreigd of aangetast en waarin normale bevoegdheden niet toereikend zijn.

⁶ Het hier gestelde vormt een afbakening van de bevoegdheid voor zover de bevoegdheid daar zelf niet in voorziet.

⁷ Voorbeeld: bij een infectieziektecrisis kan het Rijk (VWS) bepalen dat scholen moeten worden gesloten; vervolgens dienen de voorzitters VR die maatregelen te nemen (zo nodig ook beschikkingen te treffen). Aanpalend dienen wellicht ook openbare orde maatregelen te worden getroffen.

Consequenties en implementatie

Bestuurlijk-juridisch

Er wordt uitgegaan van drie rollen van het Rijk:

- faciliteren,
- richting geven
(in afwijking van het advies van de bestuurlijke werkgroep en de beleidsreactie van de Minister is richting geven dus een aparte rol en geen onderdeel van sturen).
- sturen

Situaties waarin het Rijk op een of meer deelaspecten een sturende rol aanneemt, krijgen het predicaat “GRIP Rijk” in plaats van “GRIP 5”.

Het instellingsbesluit ministeriële commissie Crisisbeheersing 2012 vergt aanpassing / aanscherping. Het voorstel is om in artikel 2 van het besluit een apart lid toe te voegen over de sturende rol, met een nadere uitleg / context van “GRIP Rijk” in de toelichting van het besluit.

De GRIP-regeling moet worden aangevuld met GRIP Rijk; het bijgevoegde GRIP schema is op dat punt al ingevuld (zie bijlage 1 en 1a).

Naast uitwerking van de bestuurlijke rol van het Rijk bij bovenregionale samenwerking bij rampen en crises is er ook behoefte aan verdere uitwerking van de operationele aspecten van bovenregionale samenwerking, meer specifiek verheldering van de taken en verantwoordelijkheden van de Landelijke Operationele Staf (LOS). Daartoe is inmiddels een werkgroep gestart.

Op dit moment worden in interdepartementaal verband de rol en positie van de zogeheten rijksheren in de volle breedte (incl bovenregionale samenwerking) gezien in het kader van de herziening van het staatsnoodrecht. De resultaten daarvan worden te zijner tijd meegenomen in het implementatietraject.

Financieel

Naar verwachting zijn er geen financiële consequenties.

Organisatorisch

In het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming dient een tekst over de inzet van het Rijk (faciliterende, richtinggevende en sturende rol) bij bovenregionale rampen en crises te worden opgenomen.

In het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming kan eventueel een verwijzing worden opgenomen naar de tabel (bijlage 2) met een niet-limitatieve lijst van de meest gereede voorbeelden van de sturende rol van het Rijk (de tabel zelf wordt niet in het Handboek opgenomen, maar gepubliceerd op de website van de NCTV).

De planvorming op nationaal en regionaal niveau vergt nadere uitwerking en vormgeving conform het aangescherpt instellingsbesluit MCCb, het herziene Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming en de herziene GRIP-regeling.

3 Het koppelvlak tussen Rijk en regio's

Inleiding

Betrokkenheid van veel rijksdiensten kan voor de regio's de eenduidigheid en overzichtelijkheid van optreden in crisissituaties belemmeren. Onbekendheid met de inrichting van de rijksdiensten kan bij de regio's tot gevolg hebben dat een regio met een hulpvraag tijdens crises een zoektocht langs de verschillende instanties van het Rijk maakt. Juist op een moment dat snelle respons geboden is. Is eenmaal de juiste rijksdienst gevonden, dan kan er een onduidelijke relatie bestaan tussen opdrachtgever (regio) uit de generieke kolom en opdrachtnemer (rijksdienst) uit de functionele kolom. Feitelijk kent ieder beleidsveld een functionele kolom met eigen loketten en eigen rijksdiensten of sturingslijnen in de richting van de regionale diensten. Door de opbouw van functionele wetgeving worden deze rijksdiensten ook tijdens crisissituaties binnen de eigen functionele kolom aangestuurd. De landelijke diensten opereren in de responsfase niet altijd vanuit dezelfde crisismodus of hetzelfde urgentiebesef als de regio die om een advies gevraagd heeft. Dit leidt soms tot problemen als de regio buiten de reguliere werkuren nog aanvullende vragen heeft, of een toelichting behoeft op een expertadvies.

Daarnaast komt vanuit de regio de hulpvraag vaak pas op een laat moment terwijl het verzoek wel voorzienbaar was. Verzoeken kunnen niet tijdig worden ingeregeld als het Nationaal Crisiscentrum niet weet dat die hulpvraag misschien volgt, terwijl daar al wel meer informatie over beschikbaar was.

Uitgewerkt advies

Als oplossing voor bovenstaande problemen heeft de bestuurlijke werkgroep de volgende adviezen geformuleerd. Op rijksniveau fungeert het NCC als één loket voor de veiligheidsregio. Kom tot vereenvoudiging en standaardisering van de verschillende adviesstructuren en landelijke adviesnetwerken, en van de aansturing van de daarbij betrokken landelijk opererende diensten. Het verdient aanbeveling dat bepaalde functionaliteiten in de regio's op dezelfde wijze geregeld zijn. In de verschillende regio's moet het aanspreekpunt voor operationele afstemming enerzijds en bestuurlijke afstemming anderzijds gelijkvormig zijn, zodat NCC en landelijke kennis- en adviesdiensten overal dezelfde ingang hebben.

Deze adviezen zijn hieronder uitgewerkt in twee deeladviezen. Het eerste deeladvies heeft betrekking op het NCC als het rijksloket voor crisisbeheersing voor de veiligheidsregio's. Het tweede deeladvies op de harmonisering van de adviesstructuur.

A *Het NCC als rijksloket voor crisisbeheersing*

De bestuurlijke werkgroep Bovenregionale Samenwerking heeft in april 2012 geadviseerd dat het Nationaal CrisisCentrum (NCC) als één rijksloket voor de veiligheidsregio moet fungeren. Veiligheidsberaad en Ministerraad hebben dit advies overgenomen. Effectieve informatiedeling blijkt vaak de achilleshiel te zijn bij crisiscoördinatie. Aansluiting tussen de veiligheidsregio's (onderling) en de verschillende departementen (onderling) is cruciaal. Een gezaghebbend aanspreekpunt vanuit het Rijk, waarop regio's tijdig een beroep kunnen doen is noodzakelijk. Het NCC zou dat gezaghebbend aanspreekpunt moeten zijn en als één rijksloket voor crisisbeheersing moeten fungeren ten behoeve van de regio's. In dit hoofdstuk krijgt deze één-loket-functie van het NCC een nadere uitwerking. Daarbij ligt de nadruk op het verhelderen van de spelregels en het onderstrepen van het gezamenlijke belang: veiligheid en vertrouwen van de burger (en hulpverleners). Het zal dus niet inhoudelijk ingaan op de inrichting van de crisisorganisatie. De uitwerking behelst een afsprakenkader met spelregels voor de één-loket-functie en een factsheet voor de regio's met daarin beschreven hoe het NCC werkt, aangevuld met een bijlage waarin een uitgebreidere beschrijving is opgenomen van het NCC, haar producten en diensten. Vanzelfsprekend staat of valt het voorstel met de implementatie ervan.

Advies

Resultaatsoriëntatie

Vanuit de visie dat men te allen tijde handelt ten dienste van de veiligheid en het vertrouwen van de burger en de hulpverleners, gelden de volgende uitgangspunten:

- Op basis van een gedeeld beeld van het incident en haar effecten wordt afgestemd, snel en adequaat gehandeld;
- De burger wordt tijdig, eenduidig en eerlijk geïnformeerd.

Afsprakenkader voor de één-loket-functie

Om te kunnen handelen ten dienste van de veiligheid en het vertrouwen van de burger en de hulpverleners moet informatie altijd gedeeld worden wanneer men kan vermoeden dat deze relevant is voor besluiten en optreden van de crisisorganisatie. Het is van groot belang dat informatie-uitwisseling snel en eenduidig is om de samenwerking te optimaliseren. Onderstaande afspraken zijn daarbij randvoorwaardelijk:

1. *Het Nationaal CrisisCentrum is generiek aanspreekpunt en wordt op de hoogte gesteld bij relevante directe informatielijnen.*

Het NCC fungeert als direct aanspreekpunt van het Rijk (inclusief het LOCC) voor de veiligheidsregio's. Het zorgt voor de koppeling tussen de generieke en de functionele kolommen, wanneer zij elkaar niet kunnen vinden in de koude of warme fase. Directe informatielijnen – onder andere bij adviesvragen - kunnen uiteraard blijven bestaan in de crisisorganisatie. Expert-to-expert contact wordt zelfs toegejuicht in lijn met het voorstel voor de harmonisering van de adviesstructuur.

Het is echter wel van cruciaal belang dat het NCC op de hoogte wordt gesteld. Het NCC is voor het Rijk verantwoordelijk voor het landelijk totaalbeeld. De veiligheidsregio zorgt voor een totaalbeeld van de crisis. Beiden kunnen elkaar verrijken. Het is daarom van belang dat het NCC overzicht heeft van alle relevante informatielijnen. Tegelijkertijd kan het daarmee zorgen voor coördinatie indien meerdere regio's los van elkaar dezelfde typen vragen gaan stellen. Het NCC kan er daarmee voor waken - samen met de voorzitter van het crisisexpertteam en de vraagregisseur⁸ - dat adviesvragen los van elkaar gesteld worden. De informatie hoeft niet via het NCC, maar moet wel ter kennisgeving naar het NCC (bijvoorbeeld via LCMS of de cc-functie in e-mailberichten).

2. *Informatie-uitwisseling tussen en binnen Rijk en regio vindt plaats via netcentrisch werken.*
LCMS is op dit moment het belangrijkste regionale instrument voor netcentrisch werken tussen de veiligheidsregio's en het informatieknooppunt het belangrijkste interdepartementale instrument. Regio's dienen het netcentrisch werken volledig en uniform te implementeren en te beoefenen en hun werkwijze verder te harmoniseren. De leider ROT draagt er zorg voor dat alle relevante crisisonderdelen in opgeschaalde situaties LCMS ook daadwerkelijk gebruiken voor informatiedeling. De informatiedeling tussen de departementen onderling dient te geschieden via het informatieknooppunt. Het NCC, dat als 26^e regio zit aangesloten op LCMS, zorgt voor de koppeling tussen het informatieknooppunt en LCMS en fungeert daarmee als schakel tussen de veiligheidsregio's en het Rijk. Het is wenselijk ook een technische koppeling tussen beide systemen te realiseren.

3. *Gestandaardiseerde contactpunten binnen/tussen regio en Rijk.*

Waar LCMS vooral nuttig is voor het delen van feitelijke informatie, is persoonlijk contact essentieel voor duiding en afstemming. Functionele interne telefoonnummers (in plaats van persoonlijke) op nationaal en regionaal niveau zijn noodzakelijk voor adequate informatie-uitwisseling, vooral voor sleutelfunctionarissen. Tenminste twee piketnummers – de operationeel leider en de informatiemanager ROT – dienen bij het NCC (en de andere regio's) bekend te zijn.

⁸ Zie hoofdstuk 3b.

Netwerkmanagement in de koude fase speelt hier uiteraard ook een belangrijke rol. De operationeel leider benoemt in opgeschaalde situaties een aanspreekpunt voor communicatie (bijvoorbeeld het hoofd communicatie team bevolkingszorg) en deelt deze gegevens met het NCC (zie ook hoofdstuk 4 en aanvullend advies 6 in hoofdstuk 1).

4. *Vaste pools van competente sleutelfunctionarissen.*

De rol van de informatiemanager, operationeel leider en de functionaris verantwoordelijk voor crisiscommunicatie zijn cruciaal in de crisisorganisatie. Het is daarom van belang dat medewerkers geselecteerd worden met de potentie om aan de kwaliteitseisen (zoals geformuleerd in de regeling) te voldoen en dat er gewerkt wordt in vaste pools binnen de regio, zodat men voldoende ervaring op kan doen en de kwaliteit geborgd is.

5. *Regionale crisisplannen moeten in de basis gestandaardiseerd worden.*

Zowel in format, als in crisisstructuur en terminologie moeten regionale crisisplannen op hoofdlijnen hetzelfde zijn. Het gaat hierbij vooral om de sleutelfunctionarissen en de onderdelen die voortvloeien uit het rapport van de bestuurlijke werkgroep Bovenregionale Samenwerking (eenduidige opschaling, eenduidig taalgebruik en eenduidige bevoegdheden). Kritieke functies dienen in elke regio dezelfde functienaam te hebben om adequate bovenregionale informatie-uitwisseling te bevorderen. Daarnaast moet er aansluiting zijn bij nationale crisisplannen.

6. *Het NCC ondersteunt de regio's bij mediawatching.*

De ontwikkelingen van de nieuwe media vergen een andere vorm van mediawatching die sneller is dan voorheen. Vanwege haar 24/7 paraatheid, kan het NCC eventuele signalen uit de media delen met betrokken regio's en/of afspraken maken over de verdeling van de te volgen (social) mediakanalen. Dat levert voor alle regio's en de Rijksoverheid een kwaliteits- en efficiencyvoordeel op.

Factsheet NCC als gids voor de veiligheidsregio

Om de veiligheidsregio's duidelijkheid te verschaffen over de rol van het NCC tijdens crises, heeft de bestuurlijke werkgroep opdracht gegeven tot het opstellen van een factsheet. Op hoofdlijnen staat hieronder wat die factsheet behelst. De volledige factsheet is te vinden in bijlage 3.

Onder de verantwoordelijkheid van de minister van Veiligheid en Justitie (VenJ) - coördinerend minister voor crisisbeheersing - heeft het NCC de volgende kerntaak:

“Het NCC draagt zorg voor samenhang in besluitvorming bij een crisis of dreigende crisis ten behoeve van de veiligheid van burgers”.

De kerntaak is onder te verdelen in drie hoofdprocessen waarvoor het NCC verantwoordelijkheid draagt:

- Informatiemanagement: het NCC fungeert als informatiemakelaar voor feitelijke informatie tussen veiligheidsregio's, ministeries en internationaal;
- stelsel en functioneren (Rijks)crisisstructuur;
- risico- en crisiscommunicatie.

Wat kan het NCC voor de Veiligheidsregio betekenen?

- Het fungeert 24 uur per dag als informatieloket;
- Het verzorgt landelijke coördinatie waarbij de verschillende bestuurlijke, operationele en commerciële partijen op nationaal, veiligheidsregio en gemeentelijk niveau met elkaar verbonden worden (bijvoorbeeld processen, taken, verantwoordelijkheden);⁹
- Het voorziet de veiligheidsregio's desgewenst van advies en middelen, bijvoorbeeld op het gebied van crisiscommunicatie;

⁹ Het LOCC is verantwoordelijk voor de coördinatie van de operationele bijstand.

- Het onderhoudt het netwerk, kennis en vaardigheden.

Wat verwacht het NCC van de Veiligheidsregio?

- Informatiedeling, onder andere via netcentrisch werken;
- Gestandaardiseerde contactpunten;
- Afstemming over besluiten die elkaars werkterrein raken.

Deze generieke uitgangspunten krijgen een nadere uitwerking in bijlage 3 Factsheet NCC.

Consequenties en implementatie

De factsheet NCC wordt, na vaststelling en vormgeving, verspreid onder de veiligheidsregio's.

Organisatorisch

Het NCC stelt - in samenspraak met het project netcentrisch werken - een plan van aanpak op voor de technische en functionele koppeling tussen LCMS en het interdepartementale informatieknoppunt, inclusief planning en begroting.

De veiligheidsregio's organiseren contactpunten binnen hun regio voor het NCC en elkaar. De meest simpele (en weinig kostbare) oplossing is een extra telefoon door te schakelen naar de functionaris met piket.

NCC en veiligheidsregio's wisselen contactgegevens van sleutelfunctionarissen uit.

Het Referentiekader regionaal crisisplan vergt herziening.

B Harmonisering kennis-adviesstructuur

De nasleep van de brand bij Chemie-Pack te Moerdijk en de evaluatie van de oefening Indian Summer hebben een aantal leer- en verbeterpunten opgeleverd voor de regionale en nationale organisatie van de kennisinhoudelijke advisering. Naar aanleiding hiervan is door het kabinet het uitgangspunt geformuleerd dat vereenvoudiging van de adviesstructuur en standaardisering van de verschillende landelijke adviesnetwerken noodzakelijk zijn.¹⁰ Concreet kunnen de volgende probleemgebieden worden geïdentificeerd:

- Voor verschillende typen calamiteiten zijn de kennis-adviesnetwerken als onderdeel van de responsorganisatie onderling verschillend vorm gegeven. Dit verschil in organisatie leidt tot onduidelijkheid, zowel bij de adviesvragers en -ontvangers in het veld als bij de aangesloten kennisinstellingen;
- Voor een aantal van de responsorganisaties is het aantal schijven in het adviestraject te groot en ondoorzichtig, wat de snelheid en integraliteit van de adviezen niet ten goede komt;
- De scheiding tussen kennisinhoudelijke adviezen en beleidsadvisering is niet bij alle adviesstructuren voldoende helder;¹¹
- In een aantal gevallen sluit de kennisinhoudelijke advisering onvoldoende aan op de verwachting en behoefte van de betrokken stakeholders, in het bijzonder de adviesvrager of -ontvanger; het is daarbij ook vaak onduidelijk wie de adviesvrager en -ontvanger is;
- In een aantal gevallen is het onduidelijk hoe de afweging verloopt rond de verdeling van schaarse middelen.

Advies

Doelstelling

¹⁰ Brief van 10 februari 2011 van minister VenJ aan Voorzitter Tweede Kamer, TK 2011-2012, 26956, nr. 116

¹¹ Brief van 24 mei van minister VenJ aan de Voorzitter van de Tweede Kamer

Doel van de harmonisering van de kennisadviesstructuur is om te komen tot een eenvoudige en consistente organisatie, evenals een heldere toedeling van de verantwoordelijkheden in het adviestraject.

Afbakening

In het adviestraject zijn verschillende stappen te onderscheiden waarbij de kennisinhoudelijke advisering vooraf gaat aan de operationele en/of beleidsmatige advisering en resulteert in bestuurlijke besluitvorming. Het advies richt zich primair op de inrichting van de kennisinhoudelijke advisering, vanaf het moment dat een integraal kennisinhoudelijk advies nodig is tot het moment dat het advies landt in een crisisbeleidsteam/ROT. Het kennis-adviesnetwerk wordt ingeschakeld vanaf het moment dat integrale kennisinhoudelijke advisering nodig is. In de eerste fase van een incident of crisis (de acute fase) is het netwerk van de kennisinstituten nog niet ingeschakeld; in deze fase kunnen de afzonderlijke kennisinstituten rechtstreeks benaderd worden voor enkelvoudige adviesvragen ten behoeve van de bronbestrijding (zie figuur 2). Zodra het adviesnetwerk is ingeschakeld lopen alle vragen via de daartoe geëigende kanalen (zie verderop voor nadere uitwerking).

Deze paragraaf richt zich op de inzet van de netwerken voor kennisinhoudelijke advisering bij verschillende typen crises en opschalingniveaus van incidenten, zowel lokaal, regionaal als nationaal. Uitgewerkt wordt hoe het kennisadvies als input binnen het bestuurlijke besluitvormingstraject verloopt uitgaande van de GRIP-coördinatiestructuur. De integrale advisering door de kennisnetwerken is primair gericht op kennisinhoudelijk advies ten behoeve van de crisisbeheersing. Het advies is uiteraard ook beschikbaar als input voor de crisiscommunicatie op het vastgestelde verantwoordelijke bestuurlijk niveau en eventuele crisiscommunicatie op nationaal niveau.

Uitgangspunten kennisadviesstructuur

1 De kennisadviesnetwerken zijn er ten behoeve van alle bestuurlijke niveaus

Elk bestuurlijk niveau in Nederland kan ten behoeve van een crisis een beroep doen op de landelijke kennis-adviesnetwerken. Uitgangspunt is dat het bestuur dat verantwoordelijk is voor de aanpak van de crisis (bevoegd gezag) het kennisnetwerk inschakelt.

2. Goed afgestemd: "Expert-to-expert" interactie en advisering

Goede afstemming tussen vraag- en antwoordkant stelt specifieke eisen aan de expertise van zowel de adviesvragende als de adviserende kant. De kwaliteit van het kennisadviestraject is er sterk bij gebaat dat specifieke deskundigen, die optreden in opdracht van het bestuur, de vraagarticulatie en de interpretatie van het kennisadvies verzorgen. Vervolgens is voor een goed verloop van het adviestraject nauwe interactie nodig tussen deze deskundige vraagstellers en de kennisinhoudelijke adviseurs van de kennisinstellingen (*expert to expert*). Hiervoor is het noodzakelijk dat bij ieder incident, ongeacht het opschalingsniveau, de rol en de verantwoordelijkheden van zowel de adviesvrager als die van de kennisadviseur helder worden belegd.

3. Rechtstreeks: vragen en antwoorden zonder omweg

De verantwoordelijkheid voor het inschakelen van het kennis-adviesnetwerk is helder belegd binnen het verantwoordelijke bestuur, evenals de verantwoordelijkheid voor de vraag- en antwoordcoördinatie. Er is tussen deze zogenaamde vraagregisseur (zie verderop) en het netwerk rechtstreeks contact (via vaste nummers) zonder tussenkomst van anderen of hulpconstructies (zoals de meldkamer).

4. Integraal: alle effecten betreffend

De adviesvrager moet er van uit kunnen gaan dat de kennis-adviesnetwerken een kennisintegraal advies leveren. De inrichting en werkwijze van de kennis-adviesnetwerken zijn hierop afgestemd.

5. Onafhankelijk: het advies wordt niet beïnvloed door beleidsafwegingen

Het kennisinhoudelijke expertadvies wordt weliswaar in nauwe afstemming met de adviesvrager opgesteld, maar het expertteam is verantwoordelijk voor de kwaliteit en inhoud van de advisering. De inhoud van het advies mag niet worden vertroebeld door impliciete beleidsmatige of politieke afwegingen.

6. Eenvoudig: lage drempels en zo weinig mogelijk schijven

Het moet voor de betrokkenen helder zijn hoe ze het kennis-adviesnetwerk kunnen inschakelen en wat ze ervan mogen verwachten. Daarnaast dient de structuur te faciliteren dat het directe expert-to-expert contact zo snel mogelijk tot stand komt.

7. Eenduidig: Eén generieke adviesstructuur voor alle typen calamiteiten

Een goede adviesstructuur sluit nauw aan bij de drie eerder genoemde stappen in het adviestraject: kennisinhoudelijke advisering, beleidsadviesing en bestuurlijke besluitvorming. Op basis van de OMT-BAO structuur kan onderstaande schematische weergave van de generieke adviesstructuur worden gevormd. Er is gekozen voor generieke terminologie in verband met de toepasbaarheid van het model op de andere adviesstructuren. Het systeem is in principe identiek. De invulling van de rollen, de samenstelling en de omvang van de teams is flexibel en zal afhangen van het type crisis en de mate van opschaling.

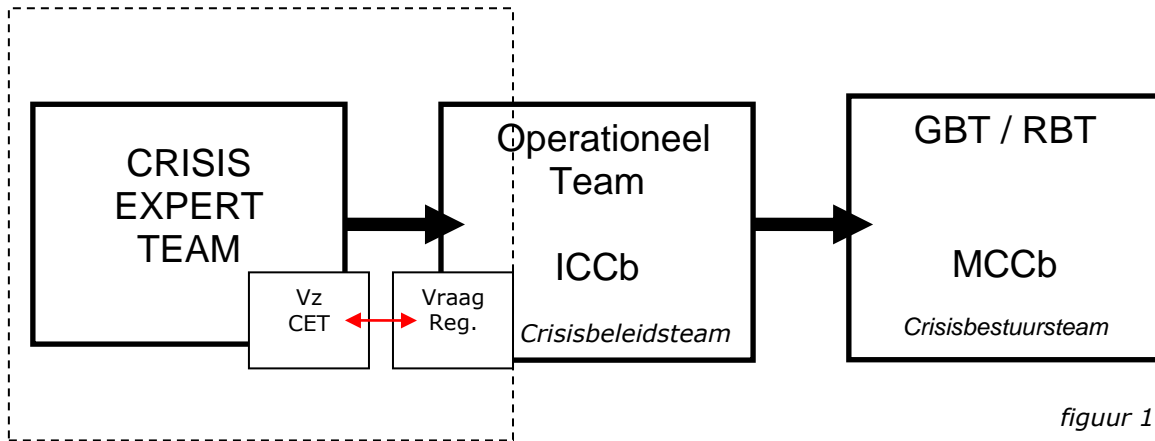
Toelichting op het model kennisadviesstructuur

Het Crisis Expertteam (CET) bestaat uit experts uit de participerende kennisinstituten (zie figuur1). De samenstelling van het CET varieert met de aard en ernst van de crisis. De voorzitter van het CET is een rol die de kennisinstituten invullen. De Voorzitter CET is het portaal naar de vraagregisseur. De voorzitter CET neemt vragen in ontvangst, zet ze uit binnen het kennisnetwerk, ontvangt de antwoorden uit het kennisnetwerk en integreert deze tot een kennisadvies, afgestemd op de vraag van de vraagregisseur.

Wie de vraagregisseur is, wordt bepaald door de bestuurlijk verantwoordelijke en is daarmee afhankelijk van het GRIP-niveau. De vraagregisseur coördineert de vragen ten behoeve van de crisisbestrijding. Bij landelijke opschaling zorgt de vraagregisseur ervoor dat ook de vragen uit de regio bij het kennisnetwerk gesteld worden. Bij een bovenregionale crisis is de bronregio verantwoordelijk voor coördinatie van de vragen uit de andere regio's.¹² In de interactie tussen de vraagregisseur en de voorzitter van het CET wordt ook bepaald waar meetwagens en het MOD ingezet worden.

De vraagregisseur brengt het kennisadvies in het ROT / crisisbeleidsteam. Hier wordt kennisadvies in combinatie met de operationele werkelijkheid en in samenhang met beleidsmatige afwegingen vertaald in een operationeel en/of beleidsadvies voor het crisis bestuurteam / regionaal beleidsteam. Het crisisbestuursteam / regionaal beleidsteam – dat ook in samenstelling flexibel is – is verantwoordelijk voor het nemen van de uiteindelijke besluiten. Het eerste gedeelte van dit proces (het gedeelte binnen de stippellijn van figuur 1) omvat het kennisinhoudelijke adviestraject en wordt in de volgende paragraaf verder uitgewerkt.

¹² Bij een regionale crisis kan op landelijk niveau behoefte aan een kennisadvies bestaan. Dit verloopt via de vraagregisseur uit de betreffende (bron)regio.

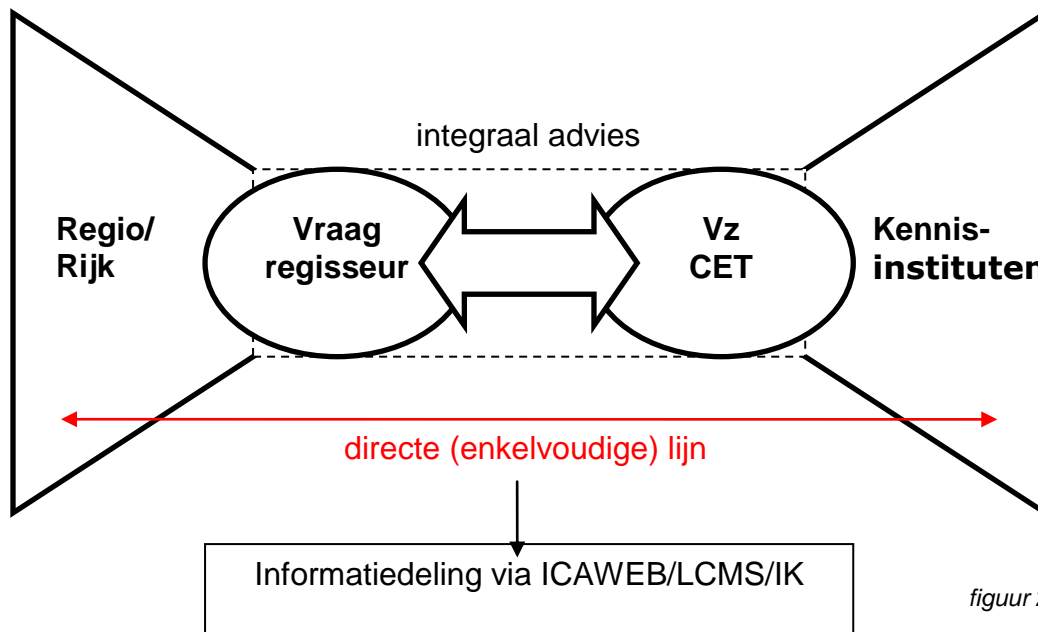

figuur 1

NB In de regionale crisisstructuur is afhankelijk van het opschalingniveau het CoPI/ROT als crisisbeleidsteam en het GBT/RBT als crisisbestuursteam ingeschakeld. In de nationale crisisstructuur is het crisisbeleidsteam het Adviesteam / ICCb en het crisisbestuursteam het MCCb.

Vraag- en aanbodkant in het kennis-adviestraject

De organisatie en de vereisten aan zowel de vraag- als de aanbodkant worden hier verder uitgewerkt aan de hand van figuur 2.

figuur 2

Vraagregisseur

De vraagregisseur wordt aangewezen door of namens de bestuurlijk verantwoordelijke, afhankelijk van het opschalingsniveau is dat door een leider CoPI, een operationeel leider (ROT), een burgemeester (GBT), een voorzitter van de veiligheidsregio (RBT) of een minister (MCCb). Bij een bovenregionale ramp of crisis vervult de vraagregisseur van de bronregio ook die functie voor de effectregio's. De rol van vraagregisseur is gekoppeld aan een functie. In de praktijk kan het nodig zijn expertise uit de verschillende kolommen te combineren. Deze (praktijk of beleids) deskundigen werken op de achtergrond om de vraagregisseur te voeden en nemen allen deel aan het ROT/crisisbeleidsteam (hiermee wordt een extra schakel voorkomen).

De taak van de vraagregisseur is tweeledig: hij moet in staat zijn enerzijds om te beoordelen of een incident het inschakelen van het adviesnetwerk rechtvaardigt, anderzijds om verschillende kennishoudelijke vragen vanuit het veld te bundelen en te prioriteren. Daarnaast moet hij de

kennisadviezen uit het kennisnetwerk kunnen duiden en kunnen inbrengen in het ROT/Crisisbeleidsteam. Hieruit volgt een aantal kwaliteitseisen. De vraagregisseur moet:

- permanent beschikbaar en bereikbaar zijn;
- beschikken over coördinerend vermogen: in staat de verschillende vragen af te stemmen met de voorzitter CET;
- in staat zijn prioriteiten te stellen en verwachtingen af te spreken;
- inhoudelijk voldoende kennis van zaken hebben om:
 - te kunnen communiceren met het crisisekertteam via de voorzitter;
 - specialistische vragen op het gebied van veiligheid, volksgezondheid, milieu, drinkwater en voedsel & waren te verzamelen voor het CET;
- in staat zijn specialistische kennis te duiden en deze toegankelijk te maken voor het ROT/Crisisbeleidsteam.

De vraagregisseur neemt deel aan het ROT / crisisbeleidsteam en is bereikbaar voor het CET.

Voor de verschillende kennis-adviesnetwerken moeten de veiligheidsregio's en de relevante vakdepartementen er voor zorgen dat er permanente (7x24 uur per week) beschikbaarheid is van een vraagregisseur die aan de genoemde kwalificaties voldoet. De vraagregisseur is een nieuwe rol voor bestaande functies. De permanente bereikbaarheid is concreet gerealiseerd met een rechtstreekse verbinding (telefoonnummer) met de voorzitter CET.

Crisisexpertteam; voorzitter CET

Voor verschillende typen crises bestaan verschillende kennis-adviesnetwerken waarin de relevante kennisinstituten participeren. Ook analysefaciliteiten, laboratoria en meetfaciliteiten kunnen deel uitmaken van het kennis-adviesnetwerk. De aard, ernst en complexiteit van de crisis is bepalend voor de vraag welke en hoeveel van de kennisinstituten (of experts) deelnemen tijdens een crisis. De verantwoordelijkheid voor het inschakelen van het kennis-adviesnetwerk ligt bij de bestuurlijk verantwoordelijke en is belegd bij de vraagregisseur, maar kan ook op advies van het kennisinstituut of kennisnetwerk tot stand komen. Het CET bestaat uit inhoudelijke experts van participerende kennisinstituten. Het CET heeft een voorzitter, een expert afkomstig van één van de kennisinstituten: dit is een functie en geen persoon. De kennis-adviesvraag komt binnen bij de voorzitter van het CET. Aan de voorzitter CET wordt een aantal kwaliteitseisen gesteld. De voorzitter CET moet:

- permanent beschikbaar en bereikbaar zijn;
- beschikken over coördinerend vermogen: in staat zijn de vragen af te stemmen met de vraagregisseur;
- in staat zijn prioriteiten te stellen en afspraken te maken over verwachtingen;
- over voldoende brede deskundigheid beschikken om het proces van integratie van adviezen aan te sturen en kwaliteit te borgen;
- in staat zijn zorg te dragen voor het handzaam, leesbaar en begrijpelijk verwoorden van de adviezen voorzien van handelingsperspectieven;
- beschikken over verbindend en stimulerend vermogen;
- het tijdpad van het expertadvies aan laten sluiten op de gemaakte afspraken met de vraagregisseur;
- in staat zijn het integrale kennisadvies over te brengen aan de vraagregisseur;
- indien nodig het geven van een toelichting op het advies binnen het ROT/CBT organiseren.

De functie kent permanente beschikbaarheid (7 x 24 uur per week) en wordt ingevuld door personen van de kennisinstituten die aan de genoemde kwalificaties voldoet. De permanente bereikbaarheid is concreet gerealiseerd met een rechtstreekse verbinding (telefoonnummer) met de vraagregisseur.

Consequenties en implementatie

Departementale afstemming

Het ministerie van VenJ is als coördinerend ministerie verantwoordelijk voor het uitdragen van de uitgangspunten en het uniforme model voor de kennisadviesstructuur naar de departementen, die

systeemverantwoordelijk zijn voor dergelijke kennis-adviesstructuren. Dit zijn op de eerste plaats de vakministeries VWS, EZ en I&M. Hiertoe is door VenJ nog in januari 2013 de zogenaamde “kopgroep” bijeengeroepen.

De departementen beslissen zelf over het overnemen en de implementatie van het model.

In de voorbereiding voor het advies harmonisering kennisstructuur heeft steeds de focus op EPA-n en BOT-mi (en EPA-d) gelegen en is OMT-BAO als best practice gebruikt. De consequenties zijn dus niet voor alle netwerken even groot. De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) is systeemverantwoordelijk voor BOT-mi en EPA-n (nucleair) (namens resp I&M en EZ). In afstemming tussen I&M, VWS en EZ zal ILT een (model)instellingsbesluit voorbereiden dat de bestaande instellingsbesluiten kan vervangen.

Voor de kennisnetwerken

Het netwerk van kennisinstituten zal direct opgeschaald worden door het bevoegd gezag in de crisisbeheersing. Dit betekent dat de regio zelf het netwerk kan inschakelen, zonder tussenkomst van het rijk. Dit zal voor milieu-incidenten (bijna) altijd het geval zijn. Bij een nucleair A-ongeval is het altijd het nationale niveau dat om opschaling verzoekt. De regionale crisisorganisatie wordt door het Rijk richting gegeven op basis van het advies uit het kennisnetwerk. Indien nodig kan het Rijk ook sturend optreden (GRIP Rijk). Voor de kennisinstituten betekent dit dat zij zelf verantwoordelijk zijn voor een heldere ingang voor de vragen en zelf de deeladviezen moeten coördineren en integreren. Ook de eisen aan de begrijpelijkheid van het advies moeten door de kennisinstituten zelf geborgd worden. De operationalisering van de eisen aan het CrisisExpertTeam en de voorzitter wordt gezamenlijk door de kennisinstituten uitgewerkt en geïmplementeerd. Hiertoe wordt door de systeemverantwoordelijke voor EPA-n, BOT-mi en EPA-d (ILT) in februari 2013 een compacte sessie (2-daagse) met alle participerende kennisinstituten georganiseerd. Uiterlijk mei 2013 is de implementatie van de nieuwe rollen en werkwijze gereed.

Voor de veiligheidsregio's

Voor de veiligheidsregio's is de belangrijkste verandering dat vorm wordt gegeven aan de rol van vraagregisseur. Evenals in de werkgroep “unité de doctrine” wordt uitgegaan van een uniforme aanpak. Het gaat hier om een expliciete invulling van de verantwoordelijkheden van de veiligheidsregio. De operationalisering zal in de praktijk afhankelijk zijn van de omvang en beschikbare experts in de veiligheidsregio. In veel gevallen zal het gaan om een samenwerking tussen meerdere disciplines / kolommen, waarbij afhankelijk van de aard van de crisis een professional de rol van vraagregisseur heeft. Het is ook een optie dat veiligheidsregio's samenwerken om gezamenlijk de rol van vraagregisseur conform de vereisten vorm te geven.

De convenanten tussen de ILT en de afzonderlijke veiligheidsregio's zullen vervangen worden door een modelconvenant - op te stellen in samenwerking met het Veiligheidsberaad, en per veiligheidsregio uit te werken.

De ambitie is de functie vraagregisseur te borgen binnen de regionale crisisorganisatie (GRIP-structuur). Voor deze borging zou aansluiting gezocht kunnen worden bij de hoofdstructuur van de rampenbestrijding en crisisbeheersing (zoals vastgelegd in het Besluit veiligheidsregio's). Voorgesteld wordt om borging te realiseren via de unité de doctrine; bijvoorbeeld door de positionering van de vraagregisseur onderdeel te maken van het landelijk afsprakenkader en via aanpassing van de instellingsbesluiten.

Aanvullend advies

Borging van de functie van vraagregisseur kan op de langere termijn door aanpassing van het Besluit veiligheidsregio's, waarmee de functie vraagregisseur wordt toegevoegd aan de functies behorend bij de met dit besluit ingerichte GRIP-structuur.

4 Eenduidige crisiscommunicatie

Inleiding

De bestuurlijke werkgroep Bovenregionale Samenwerking kwam tot de volgende probleemanalyse voor de (bovenregionale) crisiscommunicatie: "Tijdens rampen en crises communiceren verschillende betrokken instanties via hun eigen kanalen en met hun eigen boodschappen richting pers en publiek. Ook communiceren bij bovenregionale rampen en crises regio's verschillende, soms niet onderling afgestemde, boodschappen richting hun eigen bevolking. Hierdoor kan verwarring ontstaan bij burgers over feiten en over wat hen te doen staat. Een specifiek probleem doet zich voor als een landelijk instituut metingen verricht of advies verstrekt en daar op eigen gezag de woordvoering over doet zonder dit af te stemmen met de betrokken regio('s). Tegenstrijdige berichtgeving versterkt maatschappelijke onrust en ondermijnt het vertrouwen van de burger in de overheid."

Uitgewerkt advies

Op basis van deze probleemanalyse kwam de bestuurlijke werkgroep tot het advies om crisiscommunicatie te laten aansturen vanuit het RBT van het brongebied. In situaties waarin de coördinerende (bron)regio de leiding heeft over de crisiscommunicatie, dient alle communicatie, van partners binnen en buiten de regio en op rijksniveau, in lijn te liggen met de communicatie vanuit het brongebied en dus aldaar afgestemd te worden. Als het Rijk op deelaspecten een sturende rol aanneemt, is dat altijd inclusief de crisiscommunicatie over dat deelaspect.

Het Rijk ondersteunt met expertise, netwerk en middelen (o.a. www.crisis.nl). Andere regio's faciliteren en ondersteunen de betreffende regio desgewenst met capaciteit en expertise. Aansturing van de crisiscommunicatie vanuit het brongebied vraagt om een sterke crisiscommunicatie-organisatie in elke regio. (Boven)regionale poolvorming en het leveren van interregionale bijstand verhoogt de motivatie, het rendement van training, oefening en opleiding, en de ervaringsdeskundigheid van daartoe geselecteerde medewerkers.

Dit hoofdstuk is een uitwerking van het advies van de bestuurlijke werkgroep over crisiscommunicatie. Het deelproject is gevraagd te komen met een concreet voorstel voor:

1. het organiseren van de afstemming met ketenpartners en het waarborgen van een integrale benadering van de crisis in crisiscommunicatie
2. een factsheet over de rollen van het rijk, veiligheidsregio's en gemeenten bij crisiscommunicatie
3. de implementatie van een bovenregionale crisiscommunicatiepool.

De deelprojectgroep heeft daar zelf een vierde voorstel aan toegevoegd:

4. de harmonisering van de organisatie van de crisiscommunicatie in Nederland.

De bijlagen 4a-e bevatten de volledig uitgewerkte voorstellen. Dit hoofdstuk bevat een uitwerking op hoofdlijnen.

A Verbetering afstemming met ketenpartners (inclusief factsheet)

Inleiding

Sommige ketenpartners in crisisbeheersing hebben een behoorlijke eigen afdeling communicatie, en eigen bevoegdheden op het terrein van crisiscommunicatie op basis van functionele wetgeving. Door onbekendheid over en weer of gebrek aan afstemming kan de boodschap van deze functionele organisaties via de regionale crisisorganisatie ondersneeuwen waardoor de druk toeneemt om, ook op basis van de eigen wettelijke bevoegdheid en verantwoordelijkheid naar burgers, zelf te communiceren. De regio's moeten crisiscommunicatie zodanig organiseren dat afstemming met ketenpartners daar een plek in heeft en de integrale benadering van de crisis ook in de crisiscommunicatie wordt gewaarborgd.

Advies

Uitgangspunten

De brongemeente of -veiligheidsregio is leidend. Halen en brengen is een verantwoordelijkheid van iedere betrokken partij. Het NCC kan faciliteren op verzoek van de brongemeente of bronregio. Een faciliterende rol veronderstelt dat alle partners informatie met elkaar delen en meewerken.

Integraliteit van de crisiscommunicatie betekent dat samenhang nodig is in de verschillende boodschappen van verschillende crisispartners. Waar mogelijk is er een overkoepelende boodschap; de mogelijkheid hiervoor wordt geschapen door vooraf met de brongemeente of bronregio af te stemmen wat de boodschap zal zijn. Dit betekent NIET dat er per se één woordvoerder is; wel dat er één verantwoordelijke is voor de uitvoering en één samenhangend pakket van boodschappen.

Afstemmen houdt in dat betrokken instanties elkaar vooraf en doorlopend informeren en dat ze anticiperen op nieuwe communicatiemomenten. Waar nodig worden afspraken gemaakt over de toelichting van (schijnbare) tegenstrijdigheden. Iedereen kent de verantwoordelijkheden van de eigen organisatie en weet hoe die zich doorvertalen in communicatie. De verschillende rollen van Rijk, veiligheidsregio en gemeenten staan beschreven in een factsheet (zie bijlage 4b). In principe is degene met de bevoegdheid altijd degene die communiceert. Na afstemming kan de woordvoering door een andere partij worden gedaan (met behoud van verantwoordelijkheid). Goed met elkaar afstemmen is van belang bij een dreigende crisis, tijdens de crisisfase EN in de nafase.

Adviezen aan Veiligheidsberaad en veiligheidsregio's:

Om te kunnen voldoen aan bovenstaande uitgangspunten is het belangrijk dat elke regio in de 'koude' fase al contact en afstemming zoekt met ketenpartners. Dit begint met gedegen kennis van elkaars verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Daarom is het advies aan het Veiligheidsberaad om de factsheet Rollen Rijk, veiligheidsregio en gemeenten vast te stellen. Het is vervolgens aan de regio's om de factsheet te borgen in regionale crisiscommunicatieplannen en te gebruiken in opleidingen, trainingen en oefeningen en, als praktisch handvat, tijdens crises. De regio's wordt voorts geadviseerd jaarlijks een netwerkmoment met de regionale en/of landelijke partners te organiseren, bij regionale oefeningen ketenpartners mee te laten spelen (bijv. in de responscel) en periodiek de bereikbaarheidsgegevens van de buurregio's en ketenpartners te actualiseren.

Adviezen aan NCC en landelijke diensten:

Ook voor het NCC en de landelijke diensten is het zaak de banden aan te halen met de regio's. Daarom is het wenselijk hoofden taakorganisatie communicatie en communicatieadviseurs beleidsteam, regionaal operationeel team en commando plaats incident (sleutelfunctionarissen crisiscommunicatie GROOTER) jaarlijks een netwerkmoment aan te bieden met de landelijke diensten.

Omdat niemand gebaat is bij dubbele boodschappen is het belangrijk dat NCC en kennisinstututen afspraken maken met 'experts' voorzover deze bekend zijn (virologen, professoren, instituten) over de woordvoering bij incidenten. Bepaalde experts zouden van tevoren de bevoegdheid moeten krijgen om te communiceren over algemene procesinformatie. Hiervoor kunnen de landelijke diensten experts inzetten die actief zijn binnen de crisisstructuur (NVWA, KNMI, Kernfysische dienst, RIVM etc.). Indien er incident specifieke informatie gevraagd wordt, wordt de communicatie afgestemd met de bronregio. Het NCC fungeert daarbij als één loket voor de veiligheidsregio, maar ook voor de landelijke diensten (zie hoofdstuk 3A).

B Bovenregionale crisiscommunicatiepool

Inleiding

Uit evaluaties van rampen en incidenten de afgelopen jaren bleek dat er bij grootschalige incidenten behoefte is aan medewerkers met ervaring in crisiscommunicatie. Veiligheidsregio's zelf zijn primair verantwoordelijk voor de crisiscommunicatie en dienen de zaken op orde te hebben. Daarom moet iedere regio over voldoende opgeleide en getrainde crisiscommunicatiespecialisten beschikken als redelijkerwijs nodig is om in ieder geval de eerste dag van een crisis door te komen. Wanneer een crisis langer duurt of zo groot is dat het de redelijk te noemen capaciteit van de veiligheidsregio overstijgt, is additionele capaciteit van buiten nodig. Ook ontberen veiligheidsregio's soms ervaring met – crisiscommunicatie over – specifieke incidentscenario's, die in andere regio's mogelijk wel voorhanden is.

Advies

Om in deze behoefte te voorzien is een bovenregionale crisiscommunicatiepool wenselijk. De pool is ook beoogd om te voorzien in de behoefte aan expertise op het gebied van specifieke incidenten (zedenzaken, wateroverlast, dierziekten etc.). De bovenregionale crisiscommunicatiepool bestaat uit professionals die goed zijn ingevoerd in de processen van crisiscommunicatie en veel kennis hebben van specifieke crisissituaties/incidenten. Deze pool kan worden ingezet bij een grootschalig incident of crisis, als expert, of in aanvulling op de eigen (regionale) crisiscommunicatie organisatie. De pool wordt samengesteld uit vertegenwoordigers vanuit iedere regio die zijn opgeleid in hun eigen functie c.q. expertise, maar ook in hun rol binnen de landelijke pool (een kop-erop opleiding). Hierbij wordt uitgegaan van de kwalificatieprofielen en het opleidingskader van het project GROOTER.

Voor de oprichting van een bovenregionale crisiscommunicatiepool hebben de NCTV en het bureau Veiligheidsberaad het initiatief genomen om, samen met het veld, een projectvoorstel op te stellen. Inmiddels is een kwartiermaker voor de bovenregionale pool aangesteld. Het streven is een bovenregionale crisiscommunicatiepool per 1 oktober 2013.

C Harmonisering en professionalisering organisatie crisiscommunicatie

Inleiding

De Wet veiligheidsregio's laat de veiligheidsregio's vrij in de wijze waarop de crisiscommunicatie vorm wordt gegeven. Het gevolg daarvan is dat er grote verschillen zijn, zowel in organisatievorm als in de gehanteerde kwaliteitseisen. Er bestaan vele varianten van organisatiestructuur (en functienamen, taakbeschrijvingen) voor het proces crisiscommunicatie in 25 veiligheidsregio's. Ook de aansturing kent verschillende varianten; niet overal wordt het RRCP-2009 model aangehouden, met aansturing vanuit de oranje kolom.

Dit heeft tot gevolg dat:

- de onderlinge bijstand (uitwisselbaarheid, samenwerking) wordt bemoeilijkt;
- efficiencywinst in opleiden nauwelijks kan plaatsvinden (taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden liggen anders in elke regio);
- er geen uniformering en afstemming van de professionalisering is (en dus elke regio zijn eigen werkwijze handhaaft).

Het door het landelijk overleg van coördinerend gemeentesecretarissen laten vaststellen van de kwalificatieprofielen, opleidingskaders en model proeven van bekwaamheid voor zeven sleutelfuncties binnen de crisiscommunicatie (project GROOTER) is weliswaar een eerste stap richting uniformering en professionalisering van crisiscommunicatie binnen de veiligheidsregio's. Daarmee is echter niet gewaarborgd dat alle regio's deze producten overnemen. Veiligheidsregio's en hun gemeenten blijven vrij om, binnen de grenzen van de Wet en het Besluit veiligheidsregio's crisiscommunicatie naar eigen inzicht vorm te geven.

Advies

Om zowel structuur, maar belangrijker nog, de kwaliteitseisen beter op elkaar af te stemmen is het noodzakelijk om te komen tot een vorm van harmonisatie van de crisiscommunicatie, door landelijke doelstellingen voor crisiscommunicatie vast te leggen, functies en functie-inhoud te harmoniseren en te borgen via opleidingskaders en proeven van bekwaamheid.

1. Harmonisering door vastleggen van landelijke doelstellingen crisiscommunicatie

De Wet veiligheidsregio's biedt de minister van Veiligheid en Justitie de mogelijkheid om landelijke doelstellingen te stellen. De deelprojectgroep stelt voor de volgende landelijke doelstellingen in overleg met het Veiligheidsberaad vast te stellen:

- a. elke veiligheidsregio organiseert de crisiscommunicatie regionaal, door een (multidisciplinaire) crisiscommunicatiepool in te stellen voor en door de gemeenten EN de hulpdiensten
- b. elke veiligheidsregio benoemt een aanspreekpunt dat verantwoordelijk is voor de organisatie en professionalisering van die crisiscommunicatiepool
- c. binnen de regionale communicatiepool zijn tenminste de volgende functies op hard piket: COPI voorlichter, adviseur ROT, adviseur BT, hoofd taakorganisatie communicatie.
- d. in de regionale planvorming wordt voor crisiscommunicatie tenminste opgenomen een ontwikkel- en beheerplan van de regionale pool, inclusief budget voor OTO.

2. Harmonisering door uniformering in functies, functie-inhoud, functieprofielen en opleidingskaders

De proces- en productbeschrijvingen van GROOTER dienen als blauwdruk te worden gebruikt voor het inrichten van crisiscommunicatie in de regio's. Op basis van de blauwdruk kunnen regio's hun crisiscommunicatieorganisatie inrichten, draaiboeken, checklisten en taakkaarten opstellen c.q. aanpassen. De 7 kwalificatieprofielen van GROOTER dienen door de regio's als zijnde regionaal beleid te worden vastgesteld (bijv. door middel van het opnemen van de functies in een functieboek repressieve functionarissen). Daarbij wordt zoveel mogelijk uniformiteit in functiebenamingen nagestreefd.

Door middel van het afleggen van een proeve van bekwaamheid wordt de kwaliteit van de deelnemer maar ook van de opleiding getoetst. De voorkeur gaat daarbij uit naar één toetsingsinstantie. In opdracht van het landelijk overleg van coördinerend gemeentesecretarissen (LO CGS) worden hierover gesprekken gevoerd met het Instituut Fysieke Veiligheid (taakonderdeel NBBE). Hier zijn ook de andere proeven van bekwaamheid bevolkingszorg geborgd, alsmede de proeven van de brandweer en de GHOR. In het kader van proportionaliteit wordt voorgesteld om niet voor alle functies binnen de crisiscommunicatie een proeve van bekwaamheid te ontwikkelen, maar enkel voor die functies die cruciaal zijn voor het adviesproces en de leiding en coördinatie binnen het proces. Dit betreft de functies:

- Hoofd taakorganisatie communicatie,
- Communicatieadviseur BT
- Communicatieadviseur ROT

NB: Indien op termijn blijkt dat regio's desondanks toch weer kiezen voor een eigen inrichting c.q. eigen benamingen, wordt voorgesteld om de kwalificatieprofielen onderdeel te laten uitmaken van de Ministeriële Regeling personeel veiligheidsregio's behorende bij art. 2 van het Besluit personeel veiligheidsregio's.

3. Inrichten landelijk overleg crisiscommunicatie

Om structurele afstemming tussen de regionale pools crisiscommunicatie, de bovenregionale pool en het NCC mogelijk te maken wordt voorgesteld om een 2-jaarlijks landelijk overleg crisiscommunicatie in te stellen. In dit overleg zitten de landelijke en regionale beheerders van crisiscommunicatiepools, plus een vertegenwoordiger vanuit de NCTV.

Consequenties en implementatie

De voorgaande voorstellen voor crisiscommunicatie hebben geen juridische consequenties, maar wel bestuurlijke, organisatorische, capacitaire en financiële gevolgen.

Bestuurlijk

De voorstellen ad C (stellen van landelijke doelstellingen) vragen bestuurlijk overleg tussen Minister en Veiligheidsberaad.

Organisatorisch en capaciteir

De voorstellen ad C vragen in sommige veiligheidsregio's organisatorische wijzigingen.

Bij de veiligheidsregio's en het Rijk dient capaciteit vrij te worden gemaakt – voor zover deze al niet aanwezig is – voor professionalisering, voor regionale en bovenregionale afstemming en samenwerking Rijk/regio op het gebied van crisiscommunicatie.

Voor veiligheidsregio's betekenen bovenstaande voorstellen naar schatting een capaciteitsbeslag van tussen de 0,2 en 0,5 fte per regio (afhankelijk van wat er reeds georganiseerd is).

Voor landelijke diensten betekent het een beperkte capacitaire bijdrage aan de voorstellen ad A, waarbij het NCC de trekkersrol kan nemen. De bijdrage vanuit het Rijk aan alle voorstellen kan vanuit de huidige capaciteit crisiscommunicatie bij het NCC worden geleverd.

Financieel

Om bovenstaande voorstellen te kunnen uitvoeren in 2013 en 2014 is een inschatting gemaakt van de bijbehorende kosten. Hierbij is rekening gehouden met de tempoverschillen tussen regio's en de met de bovenregionale pool beoogde kwaliteitsslag. Het Ministerie van Veiligheid en Justitie heeft aangegeven in ieder geval voor een periode van een jaar, te willen investeren in de personele kosten van de kwartiermaker van de bovenregionale crisiscommunicatiepool. Voor een overzicht van de ingeschatte kosten zie bijlage 4e.

5 Uitvoeringsagenda

Algemeen

Nadat het Veiligheidsberaad en de Ministerraad hebben ingestemd met de uitwerking van het advies van de bestuurlijke werkgroep, is de eerste vervolgstap om een implementatieplan op te stellen, waarin concrete acties worden uitgezet, voorzien van een tijdspad en een begroting. Dit implementatieplan zal een gezamenlijk plan zijn van Veiligheidsberaad en de Ministerraad. Dit implementatieplan moet gereed zijn zo snel mogelijk na besluitvorming in Veiligheidsberaad en Ministerraad. Voor de implementatiefase zullen het Veiligheidsberaad en de Minister van Veiligheid en Justitie een implementatiegroep samenstellen met daarin vertegenwoordigers vanuit de veiligheidsregio's, de betrokken departementen, de kolommen en de landelijke kennisinstituten.

Het implementatieplan bevat per deeladvies een aantal concrete activiteiten, met daarbij genoemd de instantie die primair verantwoordelijk is voor de realisatie ervan, een tijdspad en een raming van de kosten inclusief dekking. Deze uitvoeringsagenda vormt de basis voor het implementatieplan. De aanvullende adviezen maken geen deel uit van de uitvoeringsagenda; aanvullende adviezen waarin wordt aangedrongen op wijziging van wet- en regelgeving (coördinerend leider CoPI; rol Operationeel Leider; leidinggevend en als adviseurs in GBT en RBT; en de vraagregisseur) kunnen worden meegenomen in de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's en daarna eventueel in wijziging van wet- en regelgeving.

Unité de doctrine / GRIP Rijk

In verband met de aanpassing van de Grip-regeling aan zowel unité de doctrine als GRIP Rijk, worden deze onderwerpen gezamenlijk in de uitvoeringsagenda ondergebracht.

Het advies is om:

1. het GRIP-schema inclusief GRIP Rijk en de toelichting daarop, eventueel aangevuld met bevindingen uit andere deelprojecten aan te merken als landelijk afsprakenkader
2. ter codificatie van wat onder GRIP5 moet worden verstaan op te nemen wat daarover in hoofdstuk 1 staat.
3. ter codificatie van wat onder GRIP Rijk moet worden verstaan op te nemen wat daarover in hoofdstuk 2 staat.
4. het voorgaande op te nemen in een besluit van het Veiligheidsberaad, waaraan alle voorzitters veiligheidsregio's zich committeren, en een besluit van de Ministerraad, waaraan alle betrokken ministers zich committeren (dit laatste ook vanwege het opnemen van GRIP Rijk in het GRIP schema). In aanvulling hierop wordt geadviseerd formalisering in de Wet en het Besluit veiligheidsregio's mee te nemen in de mogelijke wetswijziging na de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's (na medio 2013).

De projectgroep is van mening dat een werkelijk "inslijpen" van de unité de doctrine slechts mogelijk is als op landelijk niveau regie gevoerd wordt op het opleiden, trainen en oefenen van alle betrokkenen. Zij stelt voor het IFV te belasten met zowel de initiële als de permanente educatie op dit gebied en het IFV hiertoe van de noodzakelijke middelen te voorzien.

Acties

Korte termijn

Formuleren besluit Veiligheidsberaad (bureau Veiligheidsberaad)

Formuleren besluit Ministerraad (ministerie van Veiligheid en Justitie)

Aanpassen van het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming (ministerie van Veiligheid en Justitie)

Aanscherping van het Instellingsbesluit MCCb (ministerie van Veiligheid en Justitie)

Publicatie van de tabel (bijlage 2) op de website van het NCC (NCC)

Middellange termijn

Aanpassing van nationale en regionale planvorming conform het aangescherpt instellingsbesluit MCCb, het herziene Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming en de herziene GRIP-regeling (veiligheidsregio's, ministerie van Veiligheid en Justitie, andere departementen).

Herziening van het Besluit veiligheidsregio's (ministerie van Veiligheid en Justitie)

Ontwikkelen opleidingen, trainingen en oefeningen (IFV)

P.M.

Uitwerking aanvullende adviezen (nader te bepalen)

Koppelvlak rijk – regio's

In verband met de samenhang tussen de loketfunctie van het NCC en de harmonisering van de adviesstructuur worden deze onderwerpen gezamenlijk in deze uitvoeringsagenda ondergebracht.

NCC als rijksloket voor crisisbeheersing

Het advies is om:

- De volgende spelregels af te spreken tussen veiligheidsregio's en NCC:
 1. Het Nationaal CrisisCentrum is generiek aanspreekpunt en wordt op de hoogte gesteld bij relevante directe informatielijnen.
 2. Informatie-uitwisseling tussen en binnen Rijk en regio vindt plaats via netcentrisch werken.
 3. Gestandaardiseerde contactpunten binnen/tussen regio en Rijk.
 4. Vaste pools van competente sleutelfunctionarissen.
 5. Regionale crisisplannen moeten in de basis gestandaardiseerd worden.
 6. Het NCC ondersteunt de regio's bij mediawatching.
- Een Factsheet NCC (bijlage 3) als gids voor de Veiligheidsregio vast te stellen en onder de veiligheidsregio's te verspreiden.

Harmonisering adviesstructuur

Het kennis-adviesnetwerk wordt ingeschakeld vanaf het moment dat integrale kennisinhoudelijke advisering nodig is. In de eerste fase van een incident of crisis (de acute fase) is het netwerk van de kennisinstututen nog niet ingeschakeld; in deze fase kunnen de afzonderlijke kennisinstututen rechtstreeks benaderd worden voor enkelvoudige adviesvragen ten behoeve van de bronbestrijding (zie hoofdstuk 3, figuur 2). Zodra het adviesnetwerk is ingeschakeld lopen alle vragen via de daartoe geëigende kanalen. Daarbij gelden de volgende uitgangspunten:

1. De kennisadviesnetwerken zijn er ten behoeve van alle bestuurlijke niveaus
2. Goed afgestemd: "Expert-to-expert" interactie en advisering
3. Rechtstreeks: vragen en antwoorden zonder omweg
4. Integraal: alle effecten betreffend
5. Onafhankelijk: advies wordt niet beïnvloed door beleidsafwegingen
6. Eenvoudig: lage drempels en zo weinig mogelijk schijven
7. Eenduidig: Eén generieke adviesstructuur voor alle typen calamiteiten

Het Crisis Expertteam (CET) bestaat uit experts uit de participerende kennisinstituten (zie hoofdstuk 3, figuur 1). De Voorzitter van het CET is een rol die de kennisinstituten invullen. De Voorzitter CET is het portaal naar de vraagregisseur. De voorzitter CET neemt vragen in ontvangst, zet ze uit binnen het kennisnetwerk, ontvangt de antwoorden uit het kennisnetwerk en integreert deze tot een kennisadvies, afgestemd op de vraag van de vraagregisseur.

Wie de vraagregisseur is, wordt bepaald door de bestuurlijk verantwoordelijke en is daarmee afhankelijk van het GRIP-niveau. De taak van de vraagregisseur is tweeledig: hij moet in staat zijn enerzijds om te beoordelen of een incident het inschakelen van het adviesnetwerk rechtvaardigt, anderzijds om verschillende kennisinhoudelijke vragen vanuit het veld te bundelen en te prioriteren. Daarnaast moet hij de kennisadviezen uit het kennisnetwerk kunnen duiden en kunnen inbrengen in het ROT / Crisisbeleidsteam. Bij landelijke opschaling zorgt de vraagregisseur ervoor dat ook de vragen uit de regio bij het kennisnetwerk gesteld worden. Bij een bovenregionale crisis is de bronregio verantwoordelijk voor coördinatie van de vragen uit de andere regio's.

Acties

Korte termijn

Verspreiding van de factsheet NCC (na vaststelling en vormgeving) onder de veiligheidsregio's (NCC).

Opstellen plan van aanpak voor de technische en functionele koppeling tussen LCMS en het interdepartementale informatieknooppunt, inclusief planning en begroting (NCC, in samenspraak met project netcentrisch werken).

Organiseren van contactpunten binnen de regio voor het NCC en andere regio's (veiligheidsregio's).

Uitdragen van de uitgangspunten en het uniforme model voor de kennisadviesstructuur naar de departementen, die systeemverantwoordelijk zijn voor dergelijke kennis-adviesstructuren (ministerie van Veiligheid en Justitie)

Overnemen en implementeren van het model voor kennisadviesstructuur (verschillende ministeries)

Vorbereiden van een (model)instellingsbesluit voor kennisnetwerken ter vervanging van de bestaande instellingsbesluiten (Inspectie Leefomgeving en Transport).

Operationalisering en implementatie van de eisen aan het CrisisExpertTeam en de voorzitter CET (kennisinstituten gezamenlijk onder regie van ILT).

Vormgeven aan de rol van vraagregisseur en borgen van de functie van vraagregisseur binnen de hoofdstructuur van de rampenbestrijding (veiligheidsregio's).

Vervangen bestaande convenanten ILT – veiligheidsregio's door model convenant (ILT ism Veiligheidsberaad)

Middellange termijn

Uitvoeren plan van aanpak op voor de technische en functionele koppeling tussen LCMS en het interdepartementale informatieknooppunt, inclusief planning en begroting (verantwoordelijkheid voor uitvoering wordt in pva belegd).

Crisiscommunicatie

De verschillende deelproducten op het gebied van crisiscommunicatie vergen van veiligheidsregio's, VenJ, NCC en ketenpartners verschillende concrete activiteiten. Ze staan hier per deeladvies weergegeven.

Afstemming met ketenpartners

- Organiseren van een jaarlijks netwerkmoment met de regionale en/of landelijke partners (veiligheidsregio's)
- Bij regionale oefeningen ketenpartners mee laten spelen, bijv. in de responscel (veiligheidsregio's)
- Periodiek actualiseren van de bereikbaarheidsgegevens van de buurregio's en ketenpartners (veiligheidsregio's)
- Organiseren van jaarlijks netwerkmoment met de landelijke diensten voor hoofden taakorganisatie communicatie en communicatieadviseurs beleidsteam, regionaal operationeel team en commando plaats incident (NCC)
- Afspraken maken met 'experts' voor zover deze bekend zijn (virologen, professoren, instituten) over woordvoering bij incidenten (NCC en kennisinstituten)
- Geven van bevoegdheid aan bepaalde experts van tevoren om te communiceren over algemene procesinformatie (NCC en kennisinstituten).
- Verspreiden, na vaststelling en vormgeving van de factsheet Rollen rijk, regio's en gemeenten (Veiligheidsberaad)
- Borgen van de factsheet als bijlage in de crisiscommunicatieplannen van de Veiligheidsregio's en gebruik van de factsheet bij opleidingen, trainingen en oefeningen en als praktisch handvat tijdens crises (veiligheidsregio's).
- Inrichten tweejaarlijks landelijk overleg crisiscommunicatie met daarin de landelijke en regionale beheerders van crisiscommunicatiepools, plus een vertegenwoordiger vanuit de NCTV (NCC).

Bovenregionale crisiscommunicatiepool

- Aanstelling van een kwartiermaker per 01/1/2013, met een werkbudget (s14/15, werkbudget 100.000). Het ministerie van Veiligheid en Justitie heeft het bedrag voor de personele lasten van de kwartiermaker inmiddels beschikbaar gesteld (ministerie van Veiligheid en Justitie en Veiligheidsberaad)
- Beschikbaar stellen van budget om leden van de bovenregionale pool op te leiden, te trainen en te oefenen (in 2013 en in 2014: 120.000 euro; veiligheidsregio's)
- Werven, opleiden en trainen van de leden van de bovenregionale pool volgens de kwalificatieprofielen en het opleidingskader van het project GROOTER (kwartiermaker bovenregionale pool).

Harmonisering en professionalisering organisatie crisiscommunicatie

Vaststelling van onderstaande landelijke doelstellingen in overleg met het Veiligheidsberaad (ministerie van Veiligheid en Justitie in overleg met Veiligheidsberaad):

- a. elke veiligheidsregio organiseert de crisiscommunicatie regionaal, door een (multidisciplinaire) crisiscommunicatiepool in te stellen voor en door de gemeenten EN de hulpdiensten
- b. elke veiligheidsregio benoemt een aanspreekpunt dat verantwoordelijk is voor de organisatie en professionalisering van die crisiscommunicatiepool
- c. binnen de regionale communicatiepool zijn tenminste de volgende functies op hard piket: CoPI voorlichter, adviseur ROT, adviseur BT, hoofd taakorganisatie communicatie
- d. in de regionale planvorming wordt voor crisiscommunicatie tenminste opgenomen een ontwikkel- en beheerplan van de regionale pool, inclusief budget voor OTO.

Uniformering in functies en functie-inhoud door:

- de proces- en productbeschrijvingen van GROOTER als blauwdruk te gebruiken voor het inrichten van crisiscommunicatie in de regio's (veiligheidsregio's).
- op basis van de blauwdruk crisiscommunicatieorganisatie in te richten en draaiboeken, checklisten en taakkaarten op te stellen c.q. aan te passen (veiligheidsregio's).

- de 7 kwalificatieprofielen van GROOTER als regionaal beleid vast te stellen en daarbij zoveel mogelijk uniformiteit in functiebenamingen na te streven (veiligheidsregio's).
- indien op termijn regio's desondanks toch weer voor een eigen inrichting c.q. eigen benamingen kiezen, de kwalificatieprofielen onderdeel te laten uitmaken van de Ministeriële Regeling personeel veiligheidsregio's behorende bij art. 2 van het Besluit personeel veiligheidsregio's (ministerie van Veiligheid en Justitie).
- door het geven van een financiële prikkel de regio's te motiveren de producten van GROOTER over te nemen, c.q. opleidingsproducten af te nemen (ministerie van Veiligheid en Justitie).

Borging van profielen en opleidingskaders door het beleggen van proeven van bekwaamheid bij één toetsingsinstantie voor de functies:

- Hoofd taakorganisatie communicatie,
- Communicatieadviseur BT
- Communicatieadviseur ROT

(Veiligheidsberaad besluit waar de profielen en opleidingskaders worden geborgd).

Bijlage 1 GRIP schema

Referentie: Wvr en Bvr	Situatie	Operationeel crisisteam	Operationele leiding volgens Wvr	Bevoegd gezag	Ondersteuning en advisering van/aan het bevoegd gezag	Calamiteiten coördinatie meldkamer	NCC spreekt operationeel crisisteam aan via	Door minister/ NCTV te benaderen bevoegd gezag
GRIP 0	Normale dagelijkse werkwijze	"Motorkap" Overleg Plaats Incident	Geen	Burgemeester	OVD's Art. 2.1.2-1 Bvr	Nee	-	
GRIP 1	Behoeftte aan multidisciplinaire coördinatie ter plaatse van incident	COPI Art 2.1.2-2 Bvr	Leider COPI Art 2.3e BPV RPV bijlage C-e	Burgemeester	Leider COPI Art 2.1.2-1a Bvr	Ja, Caco Art 2.2.2 Bvr	Initieel via Caco, daarna volgens afspraak	Burgemeester
GRIP 2	Behoeftte aan multidisciplinaire coördinatie ruimer dan alleen op de plaats van het incident of ter voorbereiding op een mogelijk incident	ROT, al dan niet met één of meerdere COPI's Art 2.1.4-2 Bvr	ROL Art 2.1.4-1a Bvr Art 2.3g BPV RPV bijlage C-g	Burgemeester	ROL Art 2.1.4-1a Bvr	Ja, Caco (alleen bij daadwerkelijk incident) Art 2.2.2 Bvr	Initieel via Caco, daarna volgens afspraak	Burgemeester
GRIP 3	Behoeftte aan multidisciplinaire coördinatie in de omstandigheid dat bestuurlijke opgaven voor de burgemeester vragen om ondersteuning door een GBT	ROT, al dan niet met één of meerdere COPI's Art 2.1.4-2 Bvr	ROL Art 2.1.4-1a Bvr Art 2.3g BPV RPV bijlage C-g	Burgemeester	ROL én GBT Art 2.1.4-1a Bvr Art 2.1.5 Bvr	Ja, Caco Art 2.2.2 Bvr	Initieel via Caco, daarna volgens afspraak	Burgemeester
GRIP 4	Behoeftte aan multidisciplinaire en bestuurlijke coördinatie en leiding bij een ramp of crisis van meer dan plaatselijke betekenis of ernstige vrees voor het ontstaan daarvan	ROT, al dan niet met één of meerdere COPI's Art 2.1.4-2 Bvr	ROL Art 2.1.4-1a Bvr Art 2.3g BPV RPV bijlage C-g	Voorzitter VR [Wvr 39 per definitie in werking, te bekrachtigen bij besluit van de voorzitter]	ROL én RBT Art 2.1.4-1a Bvr Art 39-2 Wvr	Ja, Caco Art 2.2.2 Bvr	Initieel via Caco, daarna volgens afspraak	Voorzitter VR
GRIP 5 (interregionaal)	Behoeftte aan multidisciplinaire en bestuurlijke coördinatie bij een ramp of crisis van meer dan plaatselijke betekenis in meerdere regio's of ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, waartoe de betrokken voorzitters VR in gezamenlijkheid besluiten omdat het bestuurlijk noodzakelijk	ROT's in elke betrokken regio, naar behoefte al dan niet met één of meerdere COPI's. Voorzitters wijzen samen één coördinerend ROT aan (in principe dat van de bronregio)	Door voorzitters VR aangewezen coördinerend ROL (in principe die van de bronregio)	Voorzitters VR, elk voor zich. [Wvr 39 in werking in alle betrokken regio's, na een besluit van elke betrokken individuele voorzitter] Voorzitters maken samen afspraken over coördinerend voorzitterschap (in principe voorzitter uit bronregio)	ROL's én RBT's in alle betrokken regio's, waarvan één aangewezen als coördinerend ROL en coördinerend RBT (in principe dat van de bronregio) Art 2.1.4-1a Bvr Art 39-2 Wvr	Ja, Caco Art 2.2.2 Bvr	Initieel via Caco, daarna volgens afspraak	De voorzitter die conform afspraak coördineert (in principe die van de bronregio)

	wordt gevonden ¹³							
GRIP Rijk	Behoeftte aan sturing door het Rijk in situaties waarbij de nationale veiligheid in het geding is of kan zijn	ROT coördinerende regio	ROL coördinerende regio	Ministers (MCCb)	ICCb en Adviesteam	NCC	Caco's	Bevoegd gezag in algemene of functionele kolom

¹³ Mochten de voorzitters van de betrokken veiligheidsregio's het tijdens een specifiek incident niet eens kunnen worden over GRIP5, dan voorziet de Wet veiligheidsregio's (artikel 42) erin dat de Minister dienaangaande de Commissaris(sen) van de Koningin een aanwijzing kan laten geven.

Bijlage 1a Toelichting bij GRIP schema

1^e kolom: "Referentie: Wvr en Bvr" (GRIP-niveaus)

- GRIP 0 is geen officieel opschalingsniveau (er is immers geen sprake van opschaling), maar 'spreektaal' om de dagelijkse routine van de hulpdiensten aan te duiden.
- GRIP 1 t/m 4 zijn de reeds bestaande aanduidingen van opschalingsniveaus.
- De rij GRIP 5 (interregionaal) geeft een nadere specificatie van de situatie in het geval van een ramp of crisis (of dreiging daarvan) in meerdere regio's tegelijkertijd.¹⁴
- GRIP Rijk geeft een nadere specificatie van de situatie waarbij sprake is van nationale sturing.

2^e kolom: "situatie"

Deze kolom geeft een kwalitatieve omschrijving van de algemene motivatie om bij een incident tot een bepaald GRIP-niveau op te schalen. Daarbij is er voor gekozen de begrippen bron- en effectgebied los te laten en is er meer op de feitelijke behoefte aan coördinatie (operationeel of bestuurlijk) ingedeeld. Het verschil in operationele opschaling en bestuurlijke coördinatie komt zo ook meer tot zijn recht.

Toelichting per Gripniveau:

- Grip0: Er wordt gewerkt volgens de normale routine van de (hulpverlenings)diensten
- Grip1: De nadruk ligt op operationele, multidisciplinaire coördinatie, ter plaatse van het incident en zich richtend op die activiteiten die ook vanaf de plaats incident kunnen worden overzien.
- Grip2: De nadruk ligt nog steeds op operationele coördinatie, maar niet alle processen kunnen worden overzien en aangestuurd vanaf de plaats van het incident of er is (nog geen) duidelijk te definiëren plaats incident
- Grip3: Het gaat om bestuurlijke opgaven voor het bevoegd gezag die het wenselijk maken dat een GBT de burgemeester ondersteunt. Deze omstandigheid kan zich bijvoorbeeld voordoen bij noodzaak tot grootschalige bevolkingszorg (inclusief het informeren van de bevolking) en de daarbij behorende inzet van andere dan operationele hulpverleningsdiensten, maar er kunnen ook andere bestuurlijke opgaven spelen.
- Grip4: Behoeft aan bestuurlijke coördinatie en leiding bij een ramp of crisis van meer dan plaatselijke betekenis. Deze situatie ontstaat als de ramp of crisis door feitelijke effecten of de maatschappelijke uitstraling het gezag van een burgemeester overstijgt of dreigt te overstijgen en de noodzaak ontstaat tot eenduidig bestuurlijk optreden.
- Grip5: Als Grip 4 maar meerdere regio's zijn betrokken. Omdat de Wvr geen voorziening treft voor het overgaan van het gezag dienen de betrokken voorzitters hiertoe gezamenlijk te besluiten.
Uitgangspunt hierbij is dat de bronregio leidend is. De voorzitter van de bronregio neemt de bevoegdheden van de overige betrokken voorzitters VR niet over. Zij nemen juist de besluiten van de bronregio over. Wanneer de bron onduidelijk is of de betrokken voorzitters hier gezamenlijk toe besluiten kan van bovenstaand uitgangspunt worden afgeweken.
- GRIP Rijk: Op rijksniveau is de ministeriële commissie Crisisbeheersing (MCCb) - voorgezeten door de Minister van Veiligheid en Justitie of de Minister-President - belast met de coördinatie van de intersectorale crisisbeheersing en besluitvorming over de samenhangende aanpak daarvan.¹⁵ De MCCb kan GRIP Rijk van kracht verklaren als er behoefte is aan sturing door het Rijk in situaties waarbij de nationale veiligheid in het geding is of kan zijn. Daarvan is sprake als de vitale belangen van de Nederlandse Staat en/of samenleving zodanig bedreigd worden dat er sprake is van (potentiële) maatschappelijke ontwrichting.

¹⁵ Instellingsbesluit Stcrt 2012, 9103.

3e kolom: "Operationeel crisisteam"

Deze kolom geeft weer welke operationele crisisteams bij een GRIP-niveau worden ingesteld om te voorzien in de benodigde multidisciplinaire coördinatie. Met de aanduiding "al dan niet met één of meerdere CoPI's" (bij GRIP 2 en hoger) wordt bedoeld dat er enerzijds niet altijd sprake is van een CoPI en anderzijds in bepaalde gevallen juist meerdere CoPI's tegelijkertijd kunnen functioneren.

Toelichting per Gripniveau:

- Grip0: Er is geen sprake van een formeel teamverband
- Grip1: Ter plaatse wordt een CoPI ingesteld onder eenhoofdige operationele leiding. Een commando plaats incident is belast met de operationele leiding ter plaatse, de afstemming met andere betrokken partijen als bedoeld in artikel 16, tweede lid, van de Wvr, en het adviseren van het regionaal operationeel team.
- Grip2: Een regionaal operationeel team is belast met de operationele leiding, de afstemming met andere bij de ramp of crisis betrokken partijen en het adviseren van het gemeentelijk of regionaal beleidsteam. Leiding en coördinatie van het geheel aan crisisbeheersingsprocessen vindt dus plaats binnen het Regionaal Operationeel Team. Daarnaast kan er, indien aard en omvang van het incident hier aanleiding toe geven, op locatie gewerkt worden met één of meerdere CoPI's waarvan de werkzaamheden worden gecoördineerd door het ROT.
- Grip3: Zie hierboven bij Grip 2
- Grip4: Zie hierboven bij Grip2
- Grip5: Zie hierboven bij Grip 2. Echter er zal, als uitgangspunt, sprake zijn van meerdere regionale operationele teams. Het ROT in de regio waarvan de voorzitter coördineert zal ook als coördinerend ROT optreden.
- Grip Rijk: Zie hierboven bij Grip 5.

4^e kolom: "Operationele leiding volgens Wvr"

Deze kolom geeft weer welk team (met respectievelijke leider/voorzitter) op grond van de Wet veiligheidsregio's voor het bevoegd gezag aanspreekbaar is op de operationele coördinatie.

Toelichting per Gripniveau:

- Grip0: Er is geen volgens de Wvr aangewezen hoogst operationeel leidinggevende
- Grip1: Het CoPI staat conform het Bvr onder leiding van de "Leider CoPI" die daarmee de hoogst operationeel leidinggevende is.
- GRIP2: Conform het Bvr geeft de Regionaal Operationeel Leider leiding aan het ROT. Daarmee is hij de tevens hoogst operationeel leidinggevende.
- Grip3: Zie hierboven bij Grip2. Hierin heeft het gemeentelijk beleidsteam een adviserende taak
- Grip4: Zie hierboven bij Grip2.
- Grip5: Zie hierboven bij Grip 2. Echter er zal, als uitgangspunt, sprake zijn van meerdere regionale operationele teams. Het ROT in de regio waarvan de voorzitter coördineert zal ook als coördinerend ROT optreden. In het verlengde daarvan is de ROL van die regio de coördinerend ROL of COL.
- Grip Rijk: Zie hierboven bij Grip 5.

5^e kolom: "Bevoegd gezag"

Deze kolom geeft weer bij welk publiek orgaan het opperbevel met bijbehorende (nood)bevoegdheden berust. Ingevolge de Wet veiligheidsregio's zijn er twee mogelijkheden: de burgemeester (onder reguliere omstandigheden en bij GRIP 1 t/m 3) of de voorzitter van de veiligheidsregio (GRIP 4 en GRIP 5). Ook bij GRIP 5 berusten het opperbevel en de (nood)bevoegdheden binnen de betrokken regio's op grond van de Wet veiligheidsregio's uitsluitend bij de eigen voorzitter, met dien verstande dat één van de voorzitters (in principe die van de bronregio) de bestuurlijke aansturing door de betrokken voorzitters coördineert (zie toelichting 2e kolom onder Grip5). In een GRIP Rijk situatie berust het bevoegd gezag op nationaal niveau bij de betrokken wettelijk bevoegde ministers. Deze stemmen de uitoefening van hun bevoegdheden af in de ministeriële commissie Crisisbeheersing

(MCCb). Voor zover de bevoegdheden van de Voorzitters VR in een GRIP Rijk situatie niet worden geraakt door de ministeriële bevoegdheden blijven zij zelfstandig bevoegd.

6° kolom: "Ondersteuning en advisering bevoegd gezag"

Deze kolom geeft weer wie in ieder geval de adviseurs van het bevoegd gezag zijn.

Toelichting per Gripniveau:

- Grip0: De Officieren van Dienst en overige leidinggevenden van de betrokken diensten adviseren de burgemeester zelfstandig met betrekking tot hun eigen taakuitvoering.
- Grip1 / GRIP2: de hoogste leidinggevenden zoals beschreven in kolom 4 adviseren de burgemeester met betrekking tot de aanpak van het incident.
- Grip3: Zie hierboven. Daarnaast heeft het gemeentelijk beleidsteam een adviserende taak.
- Grip4: Zie hierboven bij Grip1 / Grip2. Ter voorkoming van dubbele sturing zijn GBT's niet gewenst.
- Grip5: Zie hierboven. In principe houden alle Regionaal Operationeel Leiders en Beleidsteams hun adviestaak ten opzichte van hun eigen bevoegd gezag. De ROL en het RBT uit de regio waarvan de voorzitter coördineert hebben daarmee een bijzondere positie.
- Grip Rijk: De ministeriële commissie wordt ondersteund en geadviseerd door de Interdepartementale Commissie Crisisbeheersing (ICCb) onder voorzitterschap van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) en het Adviesteam.

7° kolom: "Calamiteiten coördinatie meldkamer"

Deze kolom geeft weer of er sprake is van eenhoofdige leiding (CaCo) binnen de meldkamer, zoals bedoeld in artikel 2.2.2 van het Besluit veiligheidsregio's. Dit is het geval in alle GRIP situaties. Bij GRIP5 is dit het geval in alle betrokken meldkamers. Er is dus geen coördinerend CaCo. Bij GRIP Rijk vervult op nationaal niveau het Nationaal CrisisCentrum (NCC) de functie van CaCo.

8° kolom: "NCC spreekt operationeel crisisteam aan via"

Deze kolom geeft weer wie het aanspreekpunt is voor het NCC om contact te kunnen leggen met een veiligheidsregio. Dit is bij elk GRIP-niveau initieel de CaCo, die vervolgens kan (laten) doorverbinden met de relevante andere onderdelen van de regionale crisisorganisatie. In een latere fase kunnen specifieke afspraken worden gemaakt over andere of aanvullende aanspreekpunten. Bij GRIP5 en GRIP Rijk zijn dat de caco's van de meldkamers die werken voor de betreffende regio. Zoals gezegd is er dus geen Coördinerende Calamiteiten Coördinator, ook niet landelijk.

9° kolom: "Door minister/NCTV te benaderen bevoegd gezag"

Deze kolom geeft weer met wie binnen een regio de minister (of namens deze medewerkers van de NCTV) contact zoekt ter afstemming van de bestuurlijke coördinatie. Dit is het bevoegde gezag (burgemeester, voorzitter veiligheidsregio of eventueel de aangewezen voorzitter in een GRIP5 situatie).

In een GRIP Rijk situatie is dit het bevoegd gezag in de algemene of de functionele kolom.

Bijlage 1b Schema grootschalige alarmering

Referentie Wvr en Bvr	Situatie	Operationeel crisisteam	Operationele leiding volgens Wvr	Bevoegd gezag	Ondersteuning en advisering van/aan het bevoegd gezag	Calamiteiten coördinatie meldkamer	NCC spreekt operationeel crisisteam aan via	Doorminister/NCT V te benaderen bevoegd gezag
<p>Grootschalige alarmering hoofdstructuur van de rampenbestrijding en crisisbeheersing</p> <p>Door de meldkamer</p> <p>Bvr 2.2.3.</p>	<p>Bvr 2.2.1.</p> <p>Volgens door bestuur van de VR vast te stellen criteria, bijvoorbeeld: Het betreft een zich plotseling voordoend ernstig en grootschalig incident waarbij (het vermoeden bestaat dat) een groot aantal slachtoffers te betreuren is</p> <p>Of een zich plotseling voordoend ernstig en grootschalig incident waarbij (het vermoeden bestaat dat) het welzijn van de bevolking in ernstige mate wordt bedreigd</p> <p>Overige gevallen waarbij onmiddellijk grootschalig multidisciplinair optreden evident noodzakelijk is.</p>	<p>één of meerdere COPI's</p> <p>EN</p> <p>één of meerdere teams bevolkingszorg</p> <p>EN</p> <p>een ROT</p>	<p>ROL</p> <p>Art 2.1.4-1a Bvr</p> <p>Art 2.3.g Bpv</p> <p>RPV bijlage C-g</p>	<p>Burgemeester zolang artikel 39 Wvr niet van toepassing is</p> <p>Voorzitter VR indien artikel 39 Wvr van toepassing is</p> <p>NB: burgemeester of voorzitter (in het geval Wvr 39 van toepassing is) worden bij grootschalige alarmering geïnformeerd!</p>	<p>Desgewenst (is geen Wvr-verplicht onderdeel van alarmering)</p> <p>GBT</p> <p>of</p> <p>RBT,</p> <p>afhankelijk van al dan niet van toepassing zijn van Wvr 39</p>	<p>Ja, caco</p> <p>Waarbij zodra is vastgesteld dat is voldaan aan criteria voor grootschalige alarmering de meldkamer door één leidinggeven de wordt aangestuurd</p> <p>Bvr 2.2.2.1.</p>	<p>Initieel via Caco, daarna volgens afspraak</p>	<p>Burgemeester indien Wvr 39 niet van toepassing</p> <p>of</p> <p>Voorzitter Vr indien Wvr 39 wel van toepassing</p>

In VRZHZ gelden de volgende bestuurlijk vastgestelde criteria volgens Bvr 2.2.1.

- Het betreft een zich plotseling voordoend ernstig en grootschalig incident waarbij (het vermoeden bestaat dat) een groot aantal slachtoffers te betreuren is
- Of het betreft een zich plotseling voordoend ernstig en grootschalig incident waarbij (het vermoeden bestaat dat) het welzijn van de bevolking in ernstige mate wordt bedreigd
- Overige gevallen waarbij onmiddellijk grootschalig multidisciplinair optreden evident noodzakelijk is.

Bijlage 2 Tabel Sturende rol rijksoverheid bij bovenregionale en nationale rampen en crises

n.b. dit betreft een niet-limitatieve lijst van meest gereede voorbeelden¹⁶

Crisistypen	Verantwoordelijke Minister(s)	Criteria voor sturing	Maatregelen	Wettelijke basis
Alle crisistypen in buitengewone omstandigheden	Vakministers	Bij buitengewone omstandigheden, dwz een vitaal belang van de samenleving wordt bedreigd of aangetast en normale bevoegdheden zijn ontoereikend (Na in werkingstelling Koninklijk besluit AZ (bij nationale crisis)	Diverse noodmaatregelen: Sturing door Rijk of door bij amvb aangewezen rijksheren (namens de vakminister); de rijksheren nemen deel aan het RBT indien voor hen relevant. Op verzoek en onder gezag van de bevoegde civiele autoriteiten bijstand of steunverlening door Defensie	Separaat en in noodtoestand (Coördinatie-wet uitzonderings-toestanden)
Bewaking en Beveiliging	VenJ	Maatregelen ten aanzien van Rijksdomein	Beveiligings- en bewakingsmaatregelen rijksdomein. Op verzoek en onder gezag van de bevoegde civiele autoriteiten bijstand of steunverlening door Defensie	Politiewet 1993 / Circulaire bewaken en beveiligen
Dreigende (ernstige) dierziekten	EZ en VWS (voor dierziekten die tevens gevaar voor de volksgezondheid kunnen opleveren - zoönosen	De houder van dieren dient maatregelen te treffen ter voorkoming van besmetting en verspreiding of ter beperking of ongedaanmaking van omvang en gevolgen	- eigen maatregelen houder van dieren - maatregelen om dierziekte te weren - maatregelen om dierziekte te bestrijden - handhaving openbare orde (onder verantwoordelijkheid van VenJ)	Bestrijdingsrichtlijnen in Europese regelgeving Gezondheids- en welzijnswet voor dieren, Kaderwet diervoeders
Telecommunicatie	EZ	- Dreigende uitval van vitale openbare telecommunicatievoorzieningen - inbreuk internetveiligheid	- Eigen maatregelen door aanbieders openbare telecommunicatienetwerken en – diensten en door	Telecommunicatiewet Als eigen maatregelen onvoldoende

¹⁶ Zie ook *Bestuurlijke Netwerkkaarten Crisisbeheersing* (2012) en *Crisis en recht* (2008) voor aanvullende informatie over de bestuurlijke netwerken en over de bevoegdheden en maatregelen die aan de orde kunnen zijn.

			gebruikers van frequentieruimte die bij wet zijn aangewezen - eigen maatregelen aanbieder NoodCommunicatie-Voorziening - maatregelen door minister EZ jegens sector - waarschuwingen en advisering bij dreigende inbreuk op internetveiligheid	zijn kan Minister EZ aanwijzing geven Aanwijzingsbevoegdheid inzake: - crisiscommunicatie - waarborgen communicatie tussen en met hulpdiensten en overheidsinstanties in de responsfase
Drinkwater	lenM	1. Indien naar het oordeel van de inspecteur sprake is van gevaar voor de volksgezondheid; 2. Bij buitengewone omstandigheden, in het belang van de veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening (vormvrij)	Ad 1. Beperkende maatregelen inzake levering en gebruik (sturing inspecteur (in eerste instantie lenM) (art. 52/53); 2. Sturing door minister lenM (alle maatregelen die hij redelijkerwijs nodig acht) (art. 54)	Drinkwaterwet
Olie (zie 'Schaarste')	EZ	Schaarste aan olieproducten	- maatregelen inzake noodvoorraden, verdeling aardolieproducten en beperking van het verbruik - autoloze zondag - maatregelen vanwege openbare orde en veiligheid	o.a. oliecrisisrichtlijn (Europese regeling) en algemene noodwetgeving
Infectieziekten	VWS	A-ziekten	Alle maatregelen ter bestrijding van de ziekte	Wet publieke gezondheid
Milieu	1. EZ	Gevolgbeperkende maatregelen t.a.v. dierenwelzijn en voedselveiligheid	Alle maatregelen op het gebied van dierenwelzijn en voedselveiligheid	Welzijns- en gezondheids-wet voor dieren
	2. lenM	In bijzondere omstandigheden: a. bij een ongewoon voorval in het belang van de bescherming van het milieu (art. 17.4); b. voorkomen nadelige gevolgen voor het milieu (art. 17.5a en 17.5c); c. bij onduldbaar gevaar voor de gezondheid van de mens of voor het milieu; eisen aan ad c.: - overeenstemming met	Ad a. bepaalde maatregelen door het bevoegd gezag t.a.v. inrichtingen alsmede door GS in andere gevallen (art. 17.5); Ad b. de nodige preventieve of herstelmaatregelen door het bevoegd gezag t.a.v. afvalvoorzieningen (art. 17.5); Ad c. alle maatregelen die naar oordeel van	Wet milieubeheer

		andere betrokken ministers tenzij spoed (in dat laatste geval zsm aan Ministerraad voorleggen); - publicatie in Stcrt en op zodanige wijze dat zsm ter kennis van betrokkenen (art. 17.9);	min. lenM noodzakelijk zijn t.a.v. stoffen, preparaten of genetisch gemodificeerde organismen (art. 17.19) (overkoepelende bevoegdheid lenM die enkel gebruikt wordt als specifieke bevoegdheden geen soelaas bieden)	
Kernongevallen	Alle vakministers, coördinatie EZ	Categorie A-ongevallen (voor omschrijving: zie art. 38)	- Alle benodigde maatregelen op getroffen beleidsterreinen - bevelen aan beheerders van objecten - bepalen maximaal toelaatbare niveaus van radioactieve besmetting van levensmiddelen en van diervoeders die op de markt kunnen worden gebracht. Sturing Rijk (vakminister kan voorzitter veiligheidsregio overrulen; voorzitter veiligheidsregio is verplicht medewerking te verlenen aan maatregelen vakminister (art. 46, 49, 49b).	Kernenergie-wet / bestrijding van stralingsongevallen Wet aansprakelijkheid kernongevallen valt onder Minister van Financiën
Luchtvaart	Primair lenM	a. - Om redenen van openbare orde en veiligheid en andere dringende redenen (vormvrij): lenM; - bij militaire noodzaak: Def.; - bij terroristische dreiging: VenJ b. In bijzondere omstandigheden (vormvrij) i.v.m. ernstige verstoring van de openbare orde en veiligheid i.o.m. ministers VenJ en Def. c. In bijzondere omstandigheden (vormvrij) i.v.m. handhaving internationale rechtsorde of internationale	Ad a. Sluiten van het luchtruim (geheel of gedeeltelijk): sturing minister lenM Ad b. aanwijzingen aan LVNL Ad c. idem Ad d. idem Ad e idem	Ad a. art. 5.10 Wet Luchtvaart juncto Besluit Stb. 2005, 662 Ad b. art. 9.1 Wet luchtvaart Ad c. art. 9.1 Wet luchtvaart Ad d. art. 9.2, 9.3 en 9.4 Wet luchtvaart Ad. e. art. 9.1 Wet Luchtvaart juncto Besluit Stb. 2005, 662

		betrekkingen i.o.m. ministers BZ en Def. d. in buitengewone omstandigheden (Na in werkingstelling Koninklijk besluit AZ) : lenM en Def. e. bij terroristische dreiging: VenJ		
Noordzee	lenM	Schadelijke gevolgen ongeval (nader omschreven in art. 3)	Alle maatregelen en aanwijzingen: sturing minister lenM in overeenstemming met Onze Ministers wie het mede aangaat, tenzij zich een situatie voordoet die onmiddellijk ingrijpen noodzakelijk maakt (art. 5, 6 en 8); inlichtingen- en overlegplicht van minister lenM tav burgemeester en vz VR + inlichtingenplicht min. lenM aan CdK (art. 9).	Wet bestrijding ongevallen Noordzee
Openbare Orde en veiligheid	VenJ VenJ (evt samen met Defensie)	Te kort aan beschikbare capaciteit hulpdiensten Buitengewone omstandigheden; na inwerkingstelling bij koninklijk besluit	Schaarsteverdeling Op verzoek en onder gezag van de bevoegde civiele autoriteiten bijstand of steunverlening door Defensie Verplaatsen van bevolking. De grote lijnen van het verplaatsingsbeleid, zoals het vaststellen van het tijdstip waarop met de verplaatsing wordt begonnen, wie moeten worden verplaatst en waar de opvang moet plaatsvinden, worden door de rijksoverheid bepaald. Decentrale overheden moeten zich houden aan het door het rijk gestelde kader.	Politiewet 1993 / Wet Veiligheidsregio Wet verplaatsing bevolking
Schaarste	EZ coördinerend; alle ministeries op hun eigen beleids-terrein	- algemene schaarste aan goederen of diensten, bijv. brandstof, voedsel, drinkwater, electriciteit, bepaalde expertise (arbeid) of transportcapaciteit - plaatselijke acute	Vordering: Generieke bevoegdheden tot vordering, algemeen toepasbaar. Specifieke bevoegdheden tot vordering tbv een	Noodwetgeving o.a. Distributiewet, Vorderingswet, Hamsterwet, Prijzennoodwet

		behoefte aan goederen of diensten waarin niet op reguliere wijze kan worden voorzien	bepaald beleidsterrein, zoals transport en arbeid Verdeling: - beschikbaar stellen van een schaars goed, bijv. voedsel - prioritering, voorrang aan bepaalde groepen bij beschikbaarstelling - hamsterverbod en rantsoenering; beperken beschikbaarstelling, zodat er voor iedereen voldoende is, evt. in combinatie met prioritering	
Transport over wegen en vaarwegen en per trein en in havens	IenM	Bij buitengewone omstandigheden (na in werkingstelling Koninklijk besluit AZ)	Maatregelen, gebruik toegang en verkeer in haven/vervoersverbod en, opleggen vervoeren vaarplicht/aanwijzing beheerders infrastructuur: sturing minister IenM	m.n. Scheepvaartverkeerswet, Binnenvaartwet, Vervoersnoodwet; Rijkswet Noodvoorzieningen Scheepvaart, Havennoodwet, Rijkswet vaarplicht en Vaarplichtwet
Havenbeveiliging	IenM	Bij de vervulling van uitvoeringstaken en bij rampen en crises	Algemene en bijzondere aanwijzingen aan burgemeester / vz vr sturing minister IenM (art. 5)	Havenbeveiligingswet
Electriciteit en gas	EZ	- onderbreking levering elektriciteit - onderbreking levering gas - schaarste aan gas (in de EU)	- eigen maatregelen netbeheerder - maatregelen minEZ jegens sector - interventie Europese Commissie tav maatregelen door minEZ - maatregelen tav gevolgen van een onderbreking	Gaswet, Electriciteitswet 1998 en reeks aan Europese verordeningen en richtlijnen
Terrorismebestrijding	VenJ	Voorkoming of beperking gevolgen van terroristische acties	Bepaalde maatregelen met doorzettingsmacht naar andere organisaties. Op verzoek en onder gezag van de bevoegde civiele autoriteiten bijstand of steunverlening door Defensie	Koninklijk Besluit 14 december 2005
Overstroming / watersnood	IenM	Bij buitengewone omstandigheden	De nodige maatregelen zonedig	Waterwet (art. 5.30, 5.31) en

		("gevaar voor waterstaatswerken") (vormvrij)	in afwijking van de wet: waterbeheerder; GS (bij spoed: CdK) en lenM hebben interventiemogelijkheden vanwege (opper) toezichtstaak	Wet revitalisering toezicht
Voedsel	1. EZ	Het voorkomen van voedselschaarste en het optreden indien toch sprake is van (dreigende) schaarste	- eigen maatregelen exploitant levensmiddelen- of diervoederbedrijf tav voedselveiligheid - maatregelen jegens bedrijven in voedselketen tav voedselvoorziening - handhaving openbare orde (verantwoordelijkheid van VenJ)	Economische noodwetgeving o.a. Hamsterwet, Distributiewet, Prijzennoodwet, Noodwet voedselvoorziening (met daarbij een Voedselcommissaris)
	2. VWS	Bij problemen op het terrein van voedselveiligheid	Eet- en drinkwaren uit de handel laten nemen en vernietigen; een levensmiddelenbedrijf tijdelijk, geheel of gedeeltelijk sluiten en de erkenning van het bedrijf schorsen of intrekken	Warenwet
Plantenziekten	EZ	Plantenziekten (ofwel economisch risico, volksgezondheidsrisico, milieurisico, of een combinatie ervan)	Vernietigen of anderszins onschadelijk maken van het schadelijk organisme (bv juist al dan niet in de consumptieketen brengen)	Plantenziekten wet, EU-richtlijnen, Verordeningen en besluiten
Crisistypen	Verantwoordelijke Minister(s)	Criteria voor sturing	Maatregelen	Wettelijke basis
Alle crisistypen in buitengewone omstandigheden	Vakministers	Bij buitengewone omstandigheden, dwz een vitaal belang van de samenleving wordt bedreigd of aangetast en normale bevoegdheden zijn ontoereikend (Na in werkingstelling Koninklijk besluit AZ (bij nationale crisis)	Diverse noodmaatregelen: Sturing door Rijk of door bij amvb aangewezen rijksheren (namens de vakminister); de rijksheren nemen deel aan het RBT indien voor hen relevant Op verzoek en onder gezag van de bevoegde civiele autoriteiten bijstand of steunverlening door Defensie	Separaat en in noodtoestand (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden)
Bewaking en Beveiliging	VenJ	Maatregelen ten aanzien van Rijksdomein	Beveiligings- en bewakingsmaatregelen rijksdomein Op verzoek en onder gezag van de	Politiewet 1993 / Circulaire bewaken en beveiligen

			bevoegde civiele autoriteiten bijstand of steunverlening door Defensie	
Dreigende (ernstige) dierziekten	EZ en VWS (voor dierziekten die tevens gevaar voor de volksgezondheid kunnen opleveren - zoönosen	De houder van dieren dient maatregelen te treffen ter voorkoming van besmetting en verspreiding of ter beperking of ongedaanmaking van omvang en gevolgen	- eigen maatregelen houder van dieren - maatregelen om dierziekte te weren - maatregelen om dierziekte te bestrijden - handhaving openbare orde (onder verantwoordelijkheid van VenJ)	Bestrijdingsrichtlijnen in Europese regelgeving Gezondheids- en welzijnswet voor dieren, Kaderwet diervoeders
Telecommunicatie	EZ	- Dreigende uitval van vitale openbare telecommunicatievoorzieningen - inbreuk internetveiligheid	- Eigen maatregelen door aanbieders openbare telecommunicatienetwerken en – diensten en door gebruikers van frequentieruimte die bij wet zijn aangewezen - eigen maatregelen aanbieder NoodCommunicatievoorziening - maatregelen door minister EZ jegens sector - waarschuwingen en advisering bij dreigende inbreuk op internetveiligheid	Telecommunicatiewet Als eigen maatregelen onvoldoende zijn kan Minister EZ aanwijzing geven Aanwijzingsbevoegdheid inzake: - crisiscommunicatie - waarborgen communicatie tussen en met hulpdiensten en overheidsinstanties in de responsfase
Drinkwater	IenM	1. Indien naar het oordeel van de inspecteur sprake is van gevaar voor de volksgezondheid; 2. Bij buitengewone omstandigheden, in het belang van de veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening (vormvrij)	Ad 1. Beperkende maatregelen inzake levering en gebruik (sturing inspecteur (in eerste instantie IenM) (art. 52/53); 2. Sturing door minister IenM (alle maatregelen die hij redelijkerwijs nodig acht) (art. 54)	Drinkwaterwet
Olie (zie 'Schaarste')	EZ	Schaarste aan olieproducten	- maatregelen inzake noodvoorraden, verdeling aardolieproducten en beperking van het verbruik - autoloze zondag - maatregelen vanwege openbare	o.a. oliecrisisrichtlijn (Europese regeling) en algemene noodwetgeving

			orde en veiligheid	
Infectieziekten	VWS	A-ziekten	Alle maatregelen ter bestrijding van de ziekte	Wet publieke gezondheid
Milieu	1. EZ	Gevolgbeperkende maatregelen t.a.v. dierenwelzijn en voedselveiligheid	Alle maatregelen op het gebied van dierenwelzijn en voedselveiligheid	Welzijns- en gezondheids-wet voor dieren
	2. IenM	In bijzondere omstandigheden: a. bij een ongewoon voorval in het belang van de bescherming van het milieu (art. 17.4); b. voorkomen nadelige gevolgen voor het milieu (art. 17.5a en 17.5c); c. bij ondulbaar gevaar voor de gezondheid van de mens of voor het milieu; eisen aan ad c.: - overeenstemming met andere betrokken ministers tenzij spoed (in dat laatste geval zsm aan Ministerraad voorleggen); - publicatie in Stcrt en op zodanige wijze dat zsm ter kennis van betrokkenen (art. 17.9);	Ad a. bepaalde maatregelen door het bevoegd gezag t.a.v. inrichtingen alsmede door GS in andere gevallen (art. 17.5); Ad b. de nodige preventieve of herstelmaatregelen door het bevoegd gezag t.a.v. afvalvoorzieningen (art. 17.5); Ad c. alle maatregelen die naar oordeel van min. IenM noodzakelijk zijn t.a.v. stoffen, preparaten of genetisch gemodificeerde organismen (art. 17.19) (overkoepelende bevoegdheid IenM die enkel gebruikt wordt als specifieke bevoegdheden geen soelaas bieden)	Wet milieubeheer
Kernongevallen	Alle vakministers, coördinatie EZ	Categorie A-ongevallen (voor omschrijving: zie art. 38)	- Alle benodigde maatregelen op getroffen beleidsterreinen - bevelen aan beheerders van objecten - bepalen maximaal toelaatbare niveaus van radioactieve besmetting van levensmiddelen en van diervoeders die op de markt kunnen worden gebracht Sturing Rijk (vakminister kan voorzitter veiligheidsregio overrulen; voorzitter veiligheidsregio is verplicht medewerking te verlenen aan maatregelen vakminister (art. 46,	Kernenergie-wet / bestrijding van stralings-ongevallen Wet aansprakelijkheid kernongevallen valt onder Minister van Financiën

			49, 49b).	
Luchtvaart	Primair lenM	<p>a. - Om redenen van openbare orde en veiligheid en andere dringende redenen (vormvrij): lenM;</p> <p>- bij militaire noodzaak: Def.;</p> <p>- bij terroristische dreiging: VenJ</p> <p>b. In bijzondere omstandigheden (vormvrij) i.v.m. ernstige verstoring van de openbare orde en veiligheid i.o.m. ministers VenJ en Def.</p> <p>c. In bijzondere omstandigheden (vormvrij) i.v.m. handhaving internationale rechtsorde of internationale betrekkingen i.o.m. ministers BZ en Def.</p> <p>d. in buitengewone omstandigheden (Na in werkingstelling Koninklijk besluit AZ) : lenM en Def.</p> <p>e. bij terroristische dreiging: VenJ</p>	<p>Ad a. Sluiten van het luchtruim (geheel of gedeeltelijk): sturing minister lenM</p> <p>Ad b. aanwijzingen aan LVNL</p> <p>Ad c. idem</p> <p>Ad d. idem</p> <p>Ad e idem</p>	<p>Ad a. art. 5.10 Wet Luchtvaart juncto Besluit Stb. 2005, 662</p> <p>Ad b. art. 9.1 Wet luchtvaart</p> <p>Ad c. art. 9.1 Wet luchtvaart</p> <p>Ad d. art. 9.2, 9.3 en 9.4 Wet luchtvaart</p> <p>Ad. e. art. 9.1 Wet Luchtvaart juncto Besluit Stb. 2005, 662</p>
Noordzee	lenM	Schadelijke gevolgen ongeval (nader omschreven in art. 3)	<p>Alle maatregelen en aanwijzingen: sturing minister lenM in overeenstemming met Onze Ministers wie het mede aangaat, tenzij zich een situatie voordoet die onmiddellijk ingrijpen noodzakelijk maakt (art. 5, 6 en 8); inlichtingen- en overlegplicht van minister lenM tav burgemeester en vz VR + inlichtingenplicht min. lenM aan CdK (art. 9).</p>	Wet bestrijding ongevallen Noordzee
Openbare Orde en veiligheid	VenJ	Te kort aan beschikbare capaciteit hulpdiensten	Schaarsteverdeling Op verzoek en onder gezag van de bevoegde civiele autoriteiten bijstand of steunverlening door Defensie	Politiewet 1993 / Wet Veiligheids-regio
Schaarste	EZ coördinerend; alle ministeries	- algemene schaarste aan goederen of diensten, bijv. brandstof,	Vordering: Generieke bevoegdheden tot	Noodwetgeving o.a Distributiewet,

	op hun eigen beleids-terrein	voedsel, drinkwater, elektriciteit, bepaalde expertise (arbeid) of transportcapaciteit - plaatselijke acute behoefte aan goederen of diensten waarin niet op reguliere wijze kan worden voorzien	vordering, algemeen toepasbaar Specifieke bevoegdheden tot vordering tbv een bepaald beleidsterrein, zoals transport en arbeid Verdeling: - beschikbaar stellen van een schaars goed, bijv. voedsel - prioritering, voorrang aan bepaalde groepen bij beschikbaarstelling - hamsterverbod en rantsoenering; beperken beschikbaarstelling, zodat er voor iedereen voldoende is, evt. in combinatie met prioritering	Vorderingswet, Hamsterwet, Prijzenwet
Transport over wegen en vaarwegen en per trein en in havens	IenM	Bij buitengewone omstandigheden (na in werkingstelling Koninklijk besluit AZ)	Maatregelen, gebruik toegang en verkeer in haven/vervoersverbod en, opleggen vervoeren vaarplicht/aanwijzing beheerders infrastructuur: sturing minister IenM	m.n. Scheepvaartverkeerswet, Binnenvaartwet, Vervoersnoodwet; Rijkswet Noodvoorzieningen Scheepvaart, Havennoodwet, Rijkswet vaarplicht en Vaarplichtwet
Havenbeveiliging	IenM	Bij de vervulling van uitvoeringstaken en bij rampen en crises	Algemene en bijzondere aanwijzingen aan burgemeester / vz vr sturing minister IenM (art. 5)	Havenbeveiligingswet
Elektriciteit en gas	EZ	- onderbreking levering elektriciteit - onderbreking levering gas - schaarste aan gas (in de EU)	- eigen maatregelen netbeheerder - maatregelen minEZ jegens sector - interventie Europese Commissie tav maatregelen door minEZ - maatregelen tav gevolgen van een onderbreking	Gaswet, Electriciteitswet 1998 en reeks aan Europese verordeningen en richtlijnen
Terrorisbestrijding	VenJ	Voorkoming of beperking gevolgen van terroristische acties	Bepaalde maatregelen met doorzettingsmacht naar andere organisaties Op verzoek en onder gezag van de bevoegde civiele	Koninklijk Besluit 14 december 2005

			autoriteiten bijstand of steunverlening door Defensie	
Overstroming / watersnood	IenM	Bij buitengewone omstandigheden ("gevaar voor waterstaatswerken") (vormvrij)	De nodige maatregelen zonedig in afwijking van de wet: waterbeheerder; GS (bij spoed: CdK) en IenM hebben interventiemogelijkheden vanwege (opper) toezichtstaak	Waterwet (art. 5.30, 5.31) en Wet revitalisering toezicht
Voedsel	1. EZ	Het voorkomen van voedselschaarste en het optreden indien toch sprake is van (dreigende) schaarste	- eigen maatregelen exploitant levensmiddelen- of diervoederbedrijf tav voedselveiligheid - maatregelen jegens bedrijven in voedselketen tav voedselvoorziening - handhaving openbare orde (verantwoordelijkheid van VenJ)	Economische noodwetgeving o.a. Hamsterwet, Distributiewet, Prijzennoodwet, Noodwet voedselvoorziening (met daarbij een Voedselcommissaris)
	2. VWS	Bij problemen op het terrein van voedselveiligheid	Eet- en drinkwaren uit de handel laten nemen en vernietigen; een levensmiddelenbedrijf tijdelijk, geheel of gedeeltelijk sluiten en de erkenning van het bedrijf schorsen of intrekken	Warenwet
Plantenziekten	EZ	Plantenziekten (ofwel economisch risico, volksgezondheidsrisico, milieurisico, of een combinatie ervan)	Vernietigen of anderszins onschadelijk maken van het schadelijk organisme (bv juist al dan niet in de consumptieketen brengen)	Plantenziekten wet, EU-richtlijnen, Verordeningen en besluiten

Bijlage 3 Factsheet NCC

De veranderende impact van crises

Het denken over veiligheid is fundamenteel anders dan een aantal jaar geleden. Het gaat steeds meer over mogelijke dreigingen en de rol van (nieuwe) media bij crises en incidenten. Maar vooral over de impact die crises en dreigingen hebben op onze maatschappij.

Een crisis is een gebeurtenis die binnen een kort tijdsbestek tot maatschappelijke ontwrichting kan leiden en die onder hoge tijdsdruk en een hoge mate van onzekerheid vraagt om besluiten en maatregelen die buiten de dagelijkse gang van zaken vallen. In Nederland wordt een lokale of regionale crisis in de meeste gevallen opgevangen door de lokale of regionale overheden en overheidsorganisaties zoals de gemeente of veiligheidsregio. Bij een regio-overstijgende of nationale crisis, zoals een grote overstroming of een grieppandemie, komt de rijksoverheid in beeld.

De minister van Veiligheid en Justitie is de coördinerende minister op het gebied van crisisbeheersing. Ook heeft hij, in nauwe samenwerking met de andere ministeries, de regie voor het versterken van de nationale veiligheid. De Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) geeft invulling aan deze coördinerende taak van de minister. Binnen de NCTV is ook het Nationaal Crisiscentrum (NCC) ondergebracht, dat de volgende kerntaak heeft: *“Het NCC ondersteunt de besluitvorming bij een crisis of dreigende crisis ten behoeve van de veiligheid van burgers”*. Het NCC beheert daarom drie hoofdprocessen: het stelsel van en het functioneren van de (rijks)crisisstructuur; informatiemanagement; en risico- en crisiscommunicatie.

Wat doet het NCC?

De dagelijkse werkzaamheden van de NCTV zijn georganiseerd volgens de systematiek 'front-office, back-office en action-office'. Doel van deze werkwijze is om snel nieuwe relevante informatie te signaleren, daarop te alerteren (de relevante directies en externen), deze te duiden en daarop passende maatregelen te nemen. Het NCC heeft de rol van front-office waar de signalering en een eerste beoordeling plaatsvindt.

Het NCC verzorgt en bewaakt ook het proces van crisiscoördinatie en crisiscommunicatie op rijksniveau. Het vormt in de warme fase de basis van de crisisorganisatie op rijksniveau. Het NCC ondersteunt daarbij de partners die een inhoudelijke verantwoordelijkheid dragen voor een dreiging, incident, crisis of beleid. Het NCC is in staat incident- en crisisgerelateerde informatie van diverse bronnen te ontvangen, te combineren en deze tijdig aan diverse afnemers te verstrekken. In de koude fase vindt vooral de preparatie en voorbereiding op de respons in de warme fase plaats. Het NCC vervult met zijn expertise echter ook een faciliterende rol voor andere partijen.

Hoe is het NCC georganiseerd?

Het NCC bestaat uit twee eenheden; crisiscoördinatie en communicatie.

De Eenheid Crisiscoördinatie biedt een drietal zaken; allereerst de frontoffice, als (inter)nationaal single point of contact, daarnaast de expertise en ervaring op het gebied van de rijks-crisisstructuur, crisisbesluitvorming en –management, en tot slot advisering en ondersteuning bij grootschalige evenementen. De Eenheid Communicatie draagt zorg voor de ontwikkeling en uitvoering van de eigen én de rijksbrede risico- en crisiscommunicatie, evenals voor de corporate communicatie en beleidscommunicatie van de NCTV en haar domeinen.

Wat kan het NCC voor de Veiligheidsregio betekenen?

- 1) Het NCC fungeert 24 uur per dag als informatieloket;
- 2) Het NCC verzorgt landelijke coördinatie waarbij de verschillende bestuurlijke, operationele en commerciële partijen op nationaal, veiligheidsregio en gemeentelijk niveau met elkaar verbonden worden (bijvoorbeeld processen, taken, verantwoordelijkheden);
- 3) Het NCC voorziet de veiligheidsregio's desgewenst van advies en middelen, zoals op het gebied van crisiscommunicatie;
- 4) Het onderhoudt het netwerk, kennis en vaardigheden.

Ad 1 en 2)

Het NCC is het 24/7 informatieknooppunt van de NCTV en het (inter)nationaal "single Point of contact" (frontoffice). Tijdens een (dreigende) crisis is het NCC daarmee een informatieknooppunt zowel horizontaal (interdepartementaal) als verticaal onder meer in relatie tot de veiligheidsregio's. Bij een departementoverstijgende crisis fungeert het opgeschaalde NCC als het centrale aanspreekpunt op rijksniveau voor alle crisispartners. Zij is de spin in het web bij crisisbesluitvorming die voor en met departementen werkt en die zorgt voor snelle informatie-uitwisseling. Zo is er één algemeen loket voor crisiscoördinatie en crisiscommunicatie binnen de rijksoverheid, via één telefoonnummer en één e-mailadres (m.i.v: 22 maart 2013: 070-7515151/ Ncc.@nctv.minvenj.nl)

Bij een crisis waarbij de verantwoordelijkheid niet primair bij V&J/ de NCTV ligt, kan het NCC het verantwoordelijke departement en/ of de veiligheidsregio ondersteunen door:

- ❖ faciliteiten, kennis en expertise op het terrein van crisisbeheersing beschikbaar te stellen;
- ❖ medewerkers ter advisering of als liaison crisisbeheersing beschikbaar te stellen
- ❖ de informatie-uitwisseling en communicatie crisisbeheersing (bv over besluitvorming) met partners te faciliteren (o.a. via bestuurlijke brief, sitraps, coördinerend overleg).

Ad 3)

Crisiscommunicatie is een van de belangrijkste bestuurlijke instrumenten om schade van de (dreigende) crisis te beperken en de maatschappelijke rust te herstellen.

In de koude fase professionaliseert en versterkt het NCC de crisiscommunicatie op nationaal en regionaal niveau, door het doen van beleidsvoorstellen (bv. Over bovenregionale Samenwerking) en het delen van kennis en ervaring (onderzoeken, nieuwsbrieven, presentaties, trainingen).

In de warme fase faciliteert, regisseert of stuurt de eenheid de crisiscommunicatie van ministeries en veiligheidsregio's (afhankelijk van de situatie en de omvang van de crisis).

Het NCC, of indien geactiveerd het Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie, fungeert op het gebied van crisiscommunicatie als één aanspreekpunt voor gemeenten, regio's en departementen namens de hele rijksoverheid. Daarnaast ontwikkelt en stelt het NCC communicatie-instrumenten (denk aan www.crisis.nl, 0800-1351, NL-Alert etc.) ter beschikking aan gemeenten, regio's en departementen.

Ad 4)

Ten behoeve van professionalisering van de crisisbeheersing levert het NCC een inhoudelijke bijdrage aan trainingen, organiseert zij expertise-bijeenkomsten voor o.a. de crisisbeleidsadviseurs, ontwikkelt zij nieuwe methoden en technieken voor zowel crisisbeheersing als het informatieknooppunt, deelt zij kennis en expertise en geeft advies over crisisbeheersing. Zaken als responscrisisplannen, handboeken, leidraden, draaiboeken en factsheets maken immers onderdeel uit van een adequate voorbereiding van de crisisbesluitvorming.

Tot slot adviseert het NCC ook bij grootschalige (sport)evenementen met een potentieel risico op openbare- orde en veiligheidsproblemen, zoals een inkomend staatsbezoek of WK/EK voetbal, Olympische spelen. Het NCC kan op verzoek van anderen zowel de diverse bestuurlijke- als operationele partners bij elkaar brengen en de te nemen maatregelen afstemmen. Daarbij valt

bijvoorbeeld te denken aan het voorbereiden van crisisbesluitvormingsstructuur, rolverdeling in de woordvoering en opschalingsmethodiek mocht er iets gebeuren bij een van de evenementen, het behandelen van OOV onderwerpen (bijvoorbeeld mobiliteit, grensbewaking, landelijke beleidsuitgangspunten en tolerantiegrenzen) en het samenbrengen van en checken op inconsistentie van safety (veiligheid) & security (beveiligings) onderwerpen.

Het belangrijkste doel is om bij dergelijke evenementen als overheid met één gezicht naar buiten te treden met een gecoördineerd optreden op basis van een set afgestemde afspraken en maatregelen.

Bijlage 4a Afstemming ketenpartners en waarborgen integrale benadering crisiscommunicatie

Uitgangspunten

1. Brongemeente of veiligheidsregio is leidend
2. Halen en brengen is een verantwoordelijkheid van iedere betrokken partij
3. NCC kan faciliteren op verzoek van de brongemeente/-regio. Een faciliterende rol veronderstelt dat alle partners informatie met elkaar delen en meewerken.

Integraliteit van de crisiscommunicatie is:

- samenhang van verschillende boodschappen van verschillende crisispartners
- waar mogelijk een overkoepelende boodschap – de mogelijkheid wordt geschapen door vooraf met de brongemeente/-regio af te stemmen wat je boodschap zal zijn.
- NIET één woordvoerder; wel één verantwoordelijke (voor de uitvoering) en één samenhangend pakket van boodschappen.

Afstemmen is:

- elkaar vooraf en doorlopend informeren en anticiperen op nieuwe communicatiemomenten
- waar nodig afspraken maken over toelichting van (schijnbare) tegenstrijdigheden
- weten waar verantwoordelijkheden liggen en hoe die zich doorvertalen in communicatie (zie ook bijlage 4b). In principe is degene met de bevoegdheid altijd degene die communiceert. Na afstemming kan woordvoering door een andere partij worden gedaan (met behoud van verantwoordelijkheid)
- van belang bij een dreigende crisis, tijdens de crisisfase EN in de nafase.

Koud: wat is er nodig voor afstemming & integraliteit?

- Weet hoe je de communicatiecollega's binnen het regionale netwerk en de landelijke diensten (de organisaties & de mensen) kunt bereiken; hier kan rekening mee worden gehouden in opleidingen en trainingen. Verwerk bijvoorbeeld ook (delen van) het netwerk in oefeningen en laat de betreffende partijen zoveel mogelijk meespelen.
- Weet waar je de bestuurlijke netwerkkaarten kan vinden en gebruik deze (ook in oefeningen).
- Ken het communicatiebeleid van de belangrijkste partners op hoofdlijnen.

Warm: wat is er nodig voor afstemming & integraliteit?

- In de Taakorganisatie Communicatie is minstens één functionaris (het hoofd taakorganisatie communicatie) belast met de afstemming (zie kwalificatieprofiel hoofd taakorganisatie communicatie project GROOTER)
- Sterk regionale taakorganisatie communicatie met eenduidige aansturing van pers- en publiekscommunicatie en eenduidige benadering traditionele en sociale media
- Omgevingsanalist van de bronregio/of andere organisatie die de regie heeft, monitort ook website/media-uitingen van andere partners en deelt dit met alle betrokken partijen
- De informatiecoördinator van de taakorganisatie communicatie monitort het netwerk binnen de crisisbeheersing (partners communiceren via LCMS). De informatiecoördinator analyseert de informatie op relevantie voor de taakorganisatie communicatie.

Adviezen

Aan individuele regio's:

- organiseer als regio een jaarlijks netwerkmoment met de regionale en/of landelijke partners
- laat bij regionale oefeningen ketenpartners meespelen (bijv. in de responscel)
- actualiseer periodiek de bereikbaarheidsgegevens van de buurregio's en ketenpartners.

Aan NCC en landelijke diensten:

- bied hoofden taakorganisatie communicatie en communicatieadviseurs beleidsteam, regionaal operationeel team en commando plaats incident (sleutelfunctionarissen crisiscommunicatie GROOTER) jaarlijks een netwerkmoment aan met de landelijke diensten
- maak afspraken met 'experts' zover deze bekend zijn (virologen, professoren, instituten) over woordvoering bij incidenten (niemand is gebaat bij dubbele boodschappen).
- geef bepaalde experts van tevoren de bevoegdheid om te communiceren over algemene procesinformatie. Hiervoor kunnen de landelijke diensten experts inzetten die actief zijn binnen de crisisstructuur (NVWA, KNMI, Kernfysische dienst, RIVM etc.). Indien er incident specifieke informatie gevraagd wordt, wordt de communicatie afgestemd met de bronregio. Het NCC fungeert daarbij als één loket voor de veiligheidsregio, maar ook voor de landelijke diensten (conform hoofdstuk 3A).

Bijlage 4b Factsheet crisiscommunicatie: rolverdeling Rijk, Veiligheidsregio en gemeenten

Crisiscommunicatie en crisisbeheersing

- Crisiscommunicatie heeft als belangrijkste doelen informatievoorziening, schadebeperking en betekenisgeving. Daarmee levert ze vanaf het begin van een crisis een bijdrage aan de crisisbeheersing.
- Crisiscommunicatie is een van de crisisbeheersingsprocessen die onder de verantwoordelijkheid van de gemeente vallen, in de voorbereiding en in de uitvoering.
- Afhankelijk van de opschaling tijdens een crisis verschuift de verantwoordelijkheid van de gemeente naar de veiligheidsregio of het nationale niveau.
- In het proces crisiscommunicatie werken verschillende disciplines vanaf de eerste crisisopstapeling samen, afhankelijk van het crisistype (denk aan politie, GHOR, brandweer, gemeente, OM, Waterschap, RIVM, ministeries en betrokken bedrijven).

Wettelijke kaders

Als zich in een gemeente een calamiteit, een zwaar ongeval, ramp of crisis voordoet, kan op last van de burgemeester het proces crisiscommunicatie worden opgestart.

- De burgemeester heeft op grond van artikel 7 van de Wet veiligheidsregio's de plicht om de bevolking te informeren over de crisis.
- De voorzitter van de veiligheidsregio heeft op grond van artikel 39 (eerste lid) van de Wet veiligheidsregio's de bevoegdheid om uitvoering te geven aan artikel 7.
- Op basis van verschillende wetten hebben ministers bevoegdheden op deelaspecten van de crisisbeheersing, denk aan voedselveiligheid, A-ziekten, overstromingen.
- Ingeval van gijzeling, ontvoering, terrorisme, continuïteit strafrechtspleging en –uitvoering is het Openbaar Ministerie het bevoegde gezag. In situaties waarin het OM zichzelf 'primair aan zet' acht, zal het vanuit zijn verantwoordelijkheidsdomein een belangrijke (zo niet doorslaggevende) rol opeisen in de (regionale) crisisorganisatie. Daarbij houdt het OM in toenemende mate rekening met 'de maatschappelijke impact' en de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de (lokale) overheid.

Opschaling en crisiscommunicatie

In de meeste Veiligheidsregio's wordt het proces crisiscommunicatie pas opgestart bij een GRIP 3 incident. Dan is er ook betrokkenheid van gemeentelijke communicatieprofessionals (met of zonder bijstand van een regionale communicatiepool) in een gemeentelijke of regionale taakorganisatie communicatie, onder eindverantwoordelijkheid van de burgemeester. Enkele regio's starten het proces crisiscommunicatie al op bij een GRIP 2 incident en hebben de taakorganisatie communicatie nabij het ROT geplaatst.

Voordat GRIP 3 van kracht is, vindt er al communicatie op operationeel niveau plaats door de communicatieadviseurs in het COPI en het ROT. Indien GRIP 3 van kracht wordt, maken beide adviseurs, maar ook de BT communicatieadviseur deel uit van de taakorganisatie communicatie.

Ingeval van een GRIP 4 - een gemeentegrensoverschrijdende crises - stuurt de voorzitter van de veiligheidsregio de crisisbeheersing (inclusief crisiscommunicatie) aan.

Asynchrone opschaling van de taakorganisatie communicatie kan plaatsvinden, indien de mediadruk of de publieke perceptie daartoe aanleiding geeft. In dat geval wordt de communicatieorganisatie per direct uitgerold als ware het GRIP3/4. In formele zin is er geen sprake van een 'crisis' of een 'ramp', maar de maatschappelijke impact is van dien aard dat er onder (delen van) de bevolking een informatiebehoefte ontstaat.

Bovenregionale crises

In geval van een regiogrensoverschrijdende crisis voert de bronregio de regie op de crisiscommunicatie vanuit de overheid en is daarmee eindverantwoordelijk voor de pers- en publieksvoorlichting die via diverse communicatiemiddelen wordt verspreid. De bronregio (afstemming op het niveau van hoofd taakorganisatie communicatie) stemt persberichten, persmomenten, publieksinformatie e.a. af met de effectregio('s) en alle andere crisisbeheersingspartners die een rol/belang hebben tijdens de crisis.

Op verzoek van de incidentregio('s) kan het NCC een coördinerende rol op zich nemen met betrekking tot de communicatie van verschillende partijen richting pers en publiek. Dat doet het NCC door afspraken te maken met betrokken partijen (veiligheidsregio's, landelijke diensten) over rolverdeling, eenduidige communicatie en inzet van middelen. Het NCC monitort de afspraken en de inzet van de communicatiemiddelen, signaleert knelpunten en adviseert over oplossingen en verbeteringen. In het geval van een bovenregionale crisis waarbij meerdere departementen betrokken zijn, zal op nationaal niveau het Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie (NKC) in werking treden, om de communicatie vanuit de departementen te coördineren en de communicatiestrategie van het rijksniveau te bepalen.

Nationale crises

In situaties waarin de nationale veiligheid in het geding is doordat één of meer vitale belangen worden aangetast en waarin de reguliere structuren en/of middelen niet toereikend zijn om de stabiliteit te handhaven, is de Ministeriële Commissie Crisisbeheersing als bevoegd gezag primair aan zet. Vanuit de landelijke crisisorganisatie zal de incidentbestrijding (waaronder de crisiscommunicatie) worden aangestuurd en gecoördineerd. Dat gebeurt dan vanuit het Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie (NKC) dat indien nodig kan worden aangevuld door het Nationaal Voorlichtingscentrum. Het nationale niveau verstrekt kaders en kernboodschappen. Uitvoering blijft de verantwoordelijkheid van regio/gemeente.

Rol van gemeente, veiligheidsregio en rijk

A. Bevoegd gezag ligt bij de burgemeester (GRIP 3):

- De burgemeester van de incidentgemeente is eindverantwoordelijk voor de crisiscommunicatie
- De incidentgemeente zet een taakorganisatie communicatie in, die onderdeel uitmaakt van een regionale of gemeentelijke sectie/ team bevolkingszorg
- Indien aanwezig, kan een regionale communicatiepool worden ingezet (en t.z.t. de bovenregionale pool)
- Het Rijk heeft een faciliterende rol: advies en middelen (NCC), bij betrokkenheid meerdere departementen één loket en coördinatie crisiscommunicatie vanuit nationaal niveau (nationaal kernteam communicatie)

B. Bevoegd gezag ligt bij de voorzitter van de veiligheidsregio (GRIP 4)

- De voorzitter van de veiligheidsregio (meestal de burgemeester van de grootste gemeente) is eindverantwoordelijk voor de crisiscommunicatie.
- Bij bovenregionale incidenten is de bronregio leidend
- De incident en effectgemeenten zetten één of meerdere taakorganisaties communicatie in (afhankelijk van de keuze van een regio om bevolkingszorg regionaal of lokaal te organiseren). De gemeenten voeren de crisiscommunicatie uit binnen de kaders gesteld door de voorzitter van de veiligheidsregio.
- Indien aanwezig, kan een regionale communicatiepool worden ingezet (en ter zijner tijd de bovenregionale pool).
- Het Rijk heeft een faciliterende rol ten behoeve van het bevoegd gezag: het NCC kan op verzoek advies en middelen verstrekken en de communicatie tussen verschillende partijen coördineren. Bij betrokkenheid van meerdere departementen is het NCC één loket voor de

regio naar de andere departementen en zal de de communicatie op rijksniveau worden gecoördineerd op het NCC (vanuit het Nationaal Kernteam Communicatie).

C. Bevoegd gezag ligt op het nationale niveau (GRIP Rijk):

- Het Rijk is eindverantwoordelijk voor de crisiscommunicatie, de burgemeesters blijven verantwoordelijk voor de uitvoering van de landelijke kaders.
- Gemeenten en/of veiligheidsregio's voeren pers- en publieksvoorlichting uit onder regie van de rijksoverheid. Het Nationaal Kernteam Communicatie verstrekt kaders en kernboodschappen.
- Indien aanwezig, kan een regionale communicatiepool worden ingezet, onder leiding van de voorzitter van de veiligheidsregio.

Bijlage 4c Bovenregionale crisiscommunicatiepool

Voor de oprichting van een bovenregionale crisiscommunicatiepool is op initiatief van het Bureau Veiligheidsberaad en de NCTV, in samenwerking met het veld, reeds een projectvoorstel opgesteld. In dit projectvoorstel wordt gestreefd naar een bovenregionale crisiscommunicatiepool per 1 oktober 2013.

De bovenregionale crisiscommunicatiepool bestaat uit professionals die goed zijn ingevoerd in de processen van crisiscommunicatie en die veel kennis hebben van specifieke crisissituaties/incidenten. Deze pool kan worden ingezet bij een grootschalig incident of crisis, als expert, of in aanvulling op de eigen (regionale) crisiscommunicatie organisatie. Zoals in het projectplan is omschreven, wordt de pool samengesteld uit vertegenwoordigers vanuit iedere regio welke zijn opgeleid in hun eigen functie c.q. expertise, maar ook in hun rol binnen de landelijke pool (een kop-erop opleiding).

Naar aanleiding van dit projectvoorstel wil het deelproject de volgende adviezen meegeven aan NCTV/Veiligheidsberaad:

1. Stel een kwartiermaker aan per 01/1/2013, met een werkbudget (s14/15, werkbudget 100.000)
2. Stel budget beschikbaar om leden van de bovenregionale pool op te leiden, te trainen en te oefenen (in 2013 en in 2014: 120.000 euro)
3. Stel vast dat de leden van de bovenregionale pool worden geworven, opgeleid en getraind volgens de kwalificatieprofielen en opleidingskader van het project GROOTER.

Profiel, taken en werkbudget kwartiermaker

De kwartiermaker bovenregionale crisiscommunicatiepool is een tijdelijke (1 jaar), projectmatige functionaris op WO werk- en denkniveau. Hij/zij is adviseur voor de portefeuillehouder crisiscommunicatie in het Veiligheidsberaad en is aanspreekpunt voor de NCTV, Veiligheidsregio's, gemeenten en andere overheden en externe partners met een rol in de crisiscommunicatie.

De kwartiermaker voldoet aan de volgende eisen/competenties:

- Zeer ervaren adviseur (schaal 14/15 rijk) met uitstekend politiek-bestuurlijk inzicht
- Ervaring met projectmatig werken en bestuurlijke trajecten
- Kennis van en inzicht in de multidisciplinaire landelijke en regionale crisisorganisatie
- Kennis van en inzicht in de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden op het gebied van crisiscommunicatie van gemeente, veiligheidsregio, hulpdiensten en andere overheden en externe partners
- Netwerker, organisator, onafhankelijk
- Gericht op samenwerken
- Is creatief (in het bedenken van oplossingen) en werkt doel- en resultaatgericht.

De taken van de kwartiermaker zijn:

- Zorgdragen voor de vorming en opleiding van een bovenregionale crisiscommunicatiepool, die inzetbaar is per 1 oktober 2013
- Adviseren uiterlijk op 1 september 2013 aan Veiligheidsberaad en NCTV over de borging (beheer en doorontwikkeling) van de bovenregionale pool (door wie en hoe, besturingsmodel, financiering enz.)
- Bijdragen aan de implementatie van de gekozen borging, opdat per 1/1/2014 het beheer van de bovenregionale pool overgedragen is;
- Informeren, creëren en borgen van draagvlak in de regio's en bij het bestuur voor bovenregionale inzetten;
- Communicatie in en over de bovenregionale pool.

Hiertoe is naar schatting een werkbudget van 100.000 euro nodig voor 2013 (werving en selectie, ontwikkelkosten). Dit op basis van de ervaringen van het CCT (crisiscommunicatieteam politie).

Budget voor opleiden, trainen en oefenen.

Stel budget beschikbaar om leden van de bovenregionale pool op te leiden, te trainen en te oefenen. Omdat de leden van de bovenregionale pool een hoge kwaliteit crisiscommunicatie moeten leveren, is het essentieel dat zij daarvoor worden toegerust. De eerste 2 jaar betekent dat een intensief opleidingstraject met meerdere trainingen en oefeningen.

Benodigd budget in 2013 en in 2014: € 120.000 per jaar voor een team van 60 medewerkers.

Dit op basis van de ervaringen van het CCT (crisiscommunicatieteam politie), getoetst aan andere marktpartijen. Na 2014 zal er jaarlijks een opleidings- en oefenbudget voorzien moeten worden voor bijscholing, oefeningen en instrumers. In het borgingsvoorstel aan het Veiligheidsberaad en het NCTV zal hier nader op worden ingegaan.

Stel vast dat de leden van de bovenregionale pool worden geworven, opgeleid en getraind volgens de producten van GROOTER.

In de lijn van product 4 (harmoniseren van de crisiscommunicatie, bijlage 4d) is het van belang om vast te stellen dat de leden van de bovenregionale pool worden getraind conform de profielen en kaders van GROOTER. Hiermee zetten Veiligheidsberaad en NCTV de beweging kracht bij tot harmonisatie en dus onderlinge ondersteuning tussen veiligheidsregio's.

Overige uitgangspunten, opmerkingen:

- Doelgroep en bekwaamheid bovenregionale pool

Conform het projectplan biedt de bovenregionale pool ondersteuning op het gebied van specifieke expertise en thema's. Denk hier aan de inzet bij communicatie over chemische brand, asbest, zedenzaken of nazorg. Verder kan het team voor verschillende functies (die binnen GROOT(ER) zijn geïdentificeerd en uitgewerkt) ondersteuning bieden. Voorbeelden hiervan zijn omgevingsanalisten, adviseur communicatie beleidsteam, adviseur communicatie ROT. Daarnaast wordt advies op afstand gegeven en wordt in de vorm van tegenspreker (ook gebruikt binnen het CCT Politie) terugkoppeling gegeven over de ingezette crisiscommunicatie-strategie. De pool werkt vraag gestuurd en wordt alleen ingezet na een hulpvraag van een veiligheidsregio of gemeente.

- Elke regio moet zijn crisiscommunicatie organisatie op orde hebben

Uitgangspunt voor een bovenregionale pool moet zijn, dat elke regio zijn crisiscommunicatie organisatie op orde moet hebben. Dit betekent dat elke regio de zeven sleutelfuncties binnen het crisiscommunicatieproces minimaal 2x bezet heeft met personen die daarvoor opgeleid, aangewezen en geoefend zijn. De pool is nadrukkelijk geen vervanging van de regionale organisatie. Ook is de pool geen opschaling waardoor de gemeente, veiligheidsregio of politiekorps de regie kwijt raakt. Fysieke ondersteuning van de pool schuift als het ware in in de regionale organisatie en draait mee in de structuur van de regio of gemeente.

- Bekwame en bevoegde functionarissen

Voor de bovenregionale pool wordt een beroep gedaan op personen uit regionale pools die bekwaam en bevoegd zijn (en dus door de eigen regio opgeleid). De voorkeur gaat daarbij uit naar de zgn. high potentials: functionarissen met een ruime ervaring op een bepaalde functie of functionarissen met een ruime ervaring met betrekking tot een bepaald ramptype (bijv. gevaarlijke stoffen, maatschappelijke onrust, enz).

- Verwachtingenmanagement

Verwachtingenmanagement met betrekking tot de bovenregionale communicatiepool is van belang. Richting alle betrokken (ook richting burgemeesters) dient te worden gecommuniceerd wat de bovenregionale pool is, en wat men er van kan verwachten.

- Netwerkaart crisiscommunicatie.

Conform de bestuurlijke netwerkkarten, zou de beheerder van een regionale pool ook inzichtelijk moeten hebben welke externe partijen en andere overheden een rol hebben met betrekking tot

crisiscommunicatie en hierover afspraken maken (in ieder geval bereikbaarheid tijdens crisis; (conform deelproduct 1)

- Uniformiteit

De bovenregionale crisiscommunicatiepool kan alleen effectief worden ingezet wanneer de regio's op een gelijke wijze werken en georganiseerd zijn (deelproduct 4). Harmonisering van de organisatie van crisiscommunicatie in Nederland is dus een randvoorwaarde.

Bijlage 4d Harmonisering organisatie crisiscommunicatie

Inleiding

De Wet veiligheidsregio's laat de veiligheidsregio's vrij in de wijze waarop de crisiscommunicatie vorm wordt gegeven. Het gevolg daarvan is dat er grote verschillen zijn. Zowel in organisatievorm als in de gehanteerde kwaliteitseisen.

Om zowel structuur, maar belangrijker nog, de kwaliteitseisen beter op elkaar af te stemmen is het noodzakelijk om te komen tot een vorm van harmonisatie van de crisiscommunicatie.

- er bestaan er vele varianten van organisatiestructuur (en functienamen, taakbeschrijvingen) voor het proces crisiscommunicatie in 25 veiligheidsregio's;
- de aansturing kent verschillende varianten; niet overal wordt het RRCP-2009 model aangehouden en de aansturing vanuit de oranje kolom vormgegeven.

Gevolgen:

- onderlinge bijstand (uitwisselbaarheid, samenwerking) wordt bemoeilijkt;
- efficiencywinst in opleiden kan nauwelijks plaatsvinden (taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden liggen anders in elke regio);
- geen uniformering en afstemming van de professionalisering (en dus handhaaft elke regio zijn eigen werkwijze).

Het door het landelijk overleg van coördinerend gemeentesecretarissen laten vaststellen van de kwalificatieprofielen, opleidingskaders en model proeven van bekwaamheid voor zeven sleutelfuncties binnen de crisiscommunicatie (project GROOTER) is een eerste stap richting uniformering en professionalisering van crisiscommunicatie binnen de veiligheidsregio's. Echter met het vaststellen van de producten is niet gewaarborgd dat alle regio's deze producten overnemen. Veiligheidsregio's en haar gemeenten blijven vrij, om binnen de grenzen van de Wet en besluit Veiligheidsregio's crisiscommunicatie naar eigen inzicht vorm te geven.

Met als doel dit dilemma te doorbreken adviseert het deelproject aan NCTV/Veiligheidsberaad het volgende.

1. *Harmonisering door vastleggen van landelijke doelstellingen*
2. *Harmonisering door uniformering in functies en functie-inhoud*
3. *Stel budget beschikbaar om veiligheidsregio's te stimuleren hun sleutelfunctionarissen te werven, selecteren en op te leiden conform de kwalificatieprofielen, opleidingskaders en proeven van bekwaamheid van GROOTER*
4. *Niveaubewaking, borging profielen en opleidingskaders*
5. *Borgen interregionale samenwerking door oprichten landelijk overleg crisiscommunicatie*

Hieronder worden deze punten nader uitgewerkt.

1. Harmonisering door vastleggen van landelijke doelstellingen crisiscommunicatie

De Wet veiligheidsregio's biedt de minister van Veiligheid en Justitie de mogelijkheid om landelijke doelstellingen te stellen. De deelprojectgroep stelt voor de volgende landelijke doelstellingen in overleg met het Veiligheidsberaad vast te stellen:

- elke veiligheidsregio organiseert de crisiscommunicatie regionaal, door een (multidisciplinaire) crisiscommunicatiepool in te stellen voor en door de gemeentes EN de hulpdiensten
- elke veiligheidsregio benoemt een aanspreekpunt te benoemen die verantwoordelijk is voor de organisatie en professionalisering van die crisiscommunicatiepool.
- binnen de regionale communicatiepool zijn tenminste de volgende functies op hard piket: COPI voorlichter, adviseur ROT, adviseur BT, hoofd taakorganisatie communicatie

- in de regionale planvorming wordt voor crisiscommunicatie tenminste opgenomen een ontwikkel- en beheerplan van de regionale pool, inclusief budget voor OTO

Ad 1b: Beheer regionale crisiscommunicatie organisatie

Voor het inrichten, faciliteren en vakbekwaam houden van een regionale pool is beheer capaciteit binnen de Veiligheidsregio randvoorwaardelijk. Naast dat bereikbaarheidsgegevens actueel dienen te worden gehouden, dient de regionale pool opgeleid, geoefend en getraind te worden en dient planvorming actueel te worden gehouden. Afhankelijk van welke fase van regionalisering een regio zich bevindt, is hiervoor 8-24 uur capaciteit per week voor nodig.

2. Harmonisering door uniformering in functies en functie-inhoud

- De proces- en productbeschrijvingen van GROOTER dienen als blauwdruk te worden gebruikt voor het inrichten van crisiscommunicatie in de regio's. Op basis van de blauwdruk kunnen regio's hun crisiscommunicatieorganisatie inrichten, draaiboeken, checklisten en taakkaarten opstellen c.q. aanpassen.
- De 7 kwalificatieprofielen van GROOTER dienen door de regio's als zijnde regionaal beleid te worden vastgesteld (bijv. door middel van het opnemen van de functies in een functieboek repressieve functionarissen). Daarbij wordt zoveel mogelijk uniformiteit in functiebenamingen nagestreefd.
- De opleidingsmarkt wordt ingeschakeld om opleidingsproducten te ontwikkelen (procesopleiding crisiscommunicatie en 7 functieopleidingen) op basis van de door GROOTER ontwikkelde opleidingskaders. De opleidingsproducten kunnen vervolgens door de regio's worden afgenomen. Door de opleidingskaders aan te bieden aan de markt ontstaat concurrentie op prijs, kwaliteit en inhoud van de opleidingen.

NB: Indien op termijn blijkt dat desondanks regio's toch weer kiezen voor een eigen inrichting c.q. eigen benamingen, wordt voorgesteld om de kwalificatieprofielen onderdeel te laten uitmaken van de ministeriele Regeling personeel veiligheidsregio's behorende bij art. 2 van het Besluit personeel veiligheidsregio's.

3. Stimuleringssubsidie t.b.v. producten GROOTER

Door het geven van een financiële prikkel kan de rijksoverheid regio's motiveren de producten van GROOTER, die door het veld zijn opgesteld, over te nemen, c.q. opleidingsproducten af te nemen, bijv. door geld hiervoor te labelen binnen de brede doeluitkering veiligheidsregio's, of door een aparte (tweejarige) subsidie te verlenen.

Uitwerking subsidie: wanneer een regio in alle 7 sleutelfuncties 4 mensen laat opleiden, kan de regio een subsidie aanvragen voor de opleidingskosten van 2 van de 4.

Indicatie opleidingskosten (incl examen) $1500 \times 25 \times 14 = 525.000$ euro. Om gemeenten/regio's de tijd te geven om geschikte mensen intern te werven, zou dit budget over 2 jaar gespreid moeten worden.

4. Niveaubewaking, borging profielen en opleidingskaders

Door middel van het afleggen van een proeve van bekwaamheid wordt de kwaliteit van de deelnemer maar ook van de opleiding getoetst. De voorkeur gaat daarbij uit naar één toetsingsinstantie. In opdracht van het landelijk overleg van gemeentesecretarissen worden hierover gesprekken gevoerd met het Instituut fysieke veiligheid (taakonderdeel NBBE). Hier zijn ook de andere proeven van bekwaamheid bevolkingszorg geborgd, alsmede de proeven van de brandweer en de GHOR.

In het kader van proportionaliteit wordt voorgesteld om niet voor alle functies binnen de crisiscommunicatie een proeve van bekwaamheid te ontwikkelen, maar enkel voor die functies die cruciaal zijn voor het adviesproces en de leiding en coördinatie binnen het proces. Dit betreft de functies:

- Hoofd taakorganisatie communicatie,
- Communicatieadviseur BT
- Communicatieadviseur ROT

5. Inrichten landelijk overleg crisiscommunicatie

Om structurele afstemming tussen de regionale pools crisiscommunicatie, de bovenregionale pool en het NCC/CRC mogelijk te maken wordt voorgesteld om een 2-jaarlijks landelijk overleg crisiscommunicatie in te stellen. In dit overleg zitten de landelijke en regionale beheerders van crisiscommunicatiepools, plus een vertegenwoordiger vanuit het NCTV. Omdat crisiscommunicatie als proces onder verantwoordelijkheid van de coördinerend gemeentesecretarissen (LOCGS) valt, wordt voorgesteld om een vertegenwoordiger vanuit het LOCGS aan te wijzen als voorzitter van het overleg. Voor de kwartiermaker van de bovenregionale pool zal het landelijk overleg crisiscommunicatie als klankbordgroep fungeren voor de verdere ontwikkeling van de bovenregionale pool.

Overige aandachtspunten, adviezen, opmerkingen

- Elke veiligheidsregio zou in principe crisiscommunicatie regionaal moeten organiseren, dit in verband met een gebrek aan capaciteit en kwaliteit binnen individuele gemeenten.
- De visie van het ministerie van Veiligheidsregio en Justitie op de veiligheidsregio ontbreekt. Ontwikkelingen zoals het vormen van 10 politieregio's hebben invloed op de organisatie van crisiscommunicatie in de regio's
- Organiseer peer reviews tussen de veiligheidsregio's die de organisatie beoordelen naar aanleiding van planvorming en bijvoorbeeld oefeningen en evaluaties.

Bijlage 4e Inschatting kosten crisiscommunicatie

Om de voorstellen voor crisiscommunicatie te kunnen uitvoeren in 2013 en 2014 is een inschatting gemaakt van de bijbehorende kosten. Hierbij is rekening gehouden met de tempoverschillen tussen regio's en de kwaliteitsslag die we willen maken met de bovenregionale pool. Het Ministerie van Veiligheid en Justitie heeft aangegeven in ieder geval voor een periode van een jaar, te willen investeren in de personele kosten van de kwartiermaker van de bovenregionale crisiscommunicatiepool. Verder vinden momenteel gesprekken plaats tussen VenJ en het DB Veiligheidsberaad over de dekking van de overige voorstellen.

<i>Deelproduct</i>	<i>Activiteit</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>
1 Afstemming ketenpartners	Organisatie netwerkbijeenkomst sleutelfunctionarissen	€60.000	€60.000
2 Factsheet rollen, rijk, regio		€0	€0
3 Bovenregionale crisiscommunicatiepool	Loonkosten kwartiermaker (1 fte niveau s14/15 rijk)	€100.000	
	Loonkosten beheerder (0,5 fte s13, 1 fte s11 rijk)		€120.000
	Werkbudget kwartiermaker / beheerder (werving, selectie)	€100.000	€60.000
	Opleiden, trainen en oefenen bovenregionale pool (60 personen)	€120.000	€120.000
4 Harmonisering organisatie crisiscommunicatie	Stimuleringssubsidie opleidingen sleutelfuncties GROOTER	€262.500	€262.500
	Landelijk overleg beheerders (boven)regionale pool	Pm	Pm
<i>Totaal</i>		<i>€642.500</i>	<i>€622.500</i>

Bijlage 5 Samenstelling projectgroep en deelprojectgroepen

<i>Rol</i>	<i>voorstel</i>	<i>Functie</i>
<i>Projectgroep</i>		
- co-voorzitter namens Veiligheidsberaad	Nico van Mourik	Directeur Veiligheidsregio MWB
- co-voorzitter Rijk	Paul Gelton	VenJ/NCTV/Directie Weerbaarheidsverhoging
- lid	Alexander Meijer Plv. Jac Rooijmans	POC
- leden	Peter Bos Henk Meijer Els van Schie Marcel van Eck Ruud Bitter Maike Delfgaauw	Zie bij deelprojectleider
- secretaris	Hannelore Slock	VenJ/NCTV/NVROO
- secretaris	Jos Rijpma	Bureau Veiligheidsberaad
<i>Deelproject 1: Afsprakenkader regionale opschaling</i>		
- deelprojectleider	Peter Bos	Directeur Veiligheidsregio ZHZ
- lid	Julie Croiset- van Uchelen	Veiligheidsregio Amsterdam Amstelland
- lid	Berend Temme	Openbare orde en veiligheid Amsterdam, Crisisbeheersing Amsterdam en Amstelland
- lid	Nico van Os	Veiligheidsregio Zuid Holland Zuid
- lid	Han van Dijk	Veiligheidsregio Flevoland
- lid	Alexander Heijnen	Projectleider expertregio's
- lid	Mirella Tijhaar	VenJ/NCTV/NVROO
- lid	Paul van den Brand	VenJ/NCTV/NCC
- lid	Elfride Willemse	BZK
- extern adviseur	Ruud Houdijk	
- secretaris	Jos Rijpma	Bureau Veiligheidsberaad
<i>Deelproject 2A: NCC als loket</i>		
- co-deelprojectleider	Henk Meijer	Directeur veiligheidsregio Hollands-Midden
- lid	Irma van der Sloot	Veiligheidsregio IJsselland
- lid	Manon Albert	VenJ/ NCTV/NCC
- lid	Arjan Verheul	Veiligheidsregio Kennemerland
- lid	Marja Kreuk	Veiligheidsregio Kennemerland
- lid	Michiel Kemp	VenJ/NCTV/NCC
- lid	Ronald Bron	VR ZHZ
- lid	Tom Compaijen	VWS
- lid	Ben Smits	IenM
- lid	Bram de Nood	LOCC
- lid	Richard Couwenberg	LOCC
- lid	Marjan Heijman	Brandweer Nederland/ secretaris POC
<i>Deelproject 2B: Harmoniseren adviesstructuur</i>		
- co-deelprojectleider	Els van Schie	IenM/directeur bij Inspectie Leefomgeving &

		Transport
	Henk Meijer	Directeur veiligheidsregio Hollands-Midden,
- lid	Anja van Dam	VenJ/NCTV NCC
	Peter van Beek	Vr Zeeland
- lid	Manon Albert	VenJ/ NCTV/NCC
- lid	Cobi de Boer	VWS
- lid	Michiel Hoorweg	GHOR nl
- lid	Peter Westerbeek	IenM
	Ton Vermeulen	EL&I
- lid	Jelle Doosje	GGD-NL
- lid	Jan Woldman	GGD/GHOR
- lid	Jan Kliest	RIVM/IMG
	Roeland Allewijn	RWS
	Hans Kruuk	NVWA
- lid	Wim Molhoek	ILT/I&M
- lid	Herman Schreurs	LOCC
<i>Deelproject 3: Sturende rol rijksoverheid</i>		
- deelprojectleider	Marcel van Eck	VenJ/NCTV/afdeling Generieke Veiligheid
- lid	Jos Wisse	Veiligheidsregio RR
- lid	Max Assies	Veiligheidsregio NOG
- lid	Cora Yfke Sikkema	VenJ/NCTV/NCC
- lid	Geert Wismans	VenJ/NCTV/DW
- lid	Oscar Heere	LOCC
- lid	Bas Pinxteren	VWS
- lid	Henny Langendijk	IenM/Hoofddirectie Bestuurlijke en Juridische Zaken
- lid	Rene van de Helm	IenM/ Rijkswaterstaat
- lid	Elfride Willemse	BZK
- lid	Astrid van Schaijk	Vanuit VR Gld Midden gedetacheerd bij Bureau VB
- lid	Erik Weterings	VenJ/NCTV/ DW
- lid	Michiel Hoorweg	GHOR-NL
<i>Deelproject 4: Crisiscommunicatie</i>		
- co-deelprojectleider	Maike Delfgaauw	VenJ/NCTV/NCC
- co-deelprojectleider	Ruud Bitter	Veiligheidsregio Hollands Midden
- lid	Wouter Jong	Nederlands Genootschap Burgemeesters
- lid	Susan van Petten	Veiligheidsregio Gelderland Zuid
- lid	Jacco Rodermond	Veiligheidsregio Drenthe
- lid	Desiree Leppens	Veiligheidsregio Brabant Noord
- lid	Manon Nierkes	I&M
- lid	Carolien Biermann (agendalid)	VWS
-lid	Harald Wychgel	RIVM

Veiligheidsberaad

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Veiligheid en Justitie

I www.veiligheidsberaad.nl
E info@veiligheidsberaad.nl
T 026 - 355 24 99

Bezoekadres
Kemperbergerweg 783
6816 RW Arnhem

Postadres
Postbus 7010
6801 HA Arnhem